

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. št. 12.943 • Oglasi po ceniku

God. I.

Ljubljana, 21. novembar 1930.

Broj 29.

Rapallo*

12. XI. 1920. — 12. XI. 1930.

Deseta obljetnica! Koliko uspomena i sećanja na ovo tužno desetleće. Same gorke uspomena i tužna sećanja.

»Rapalski ugovor je seme iz kojega će niknuti dalji ugovori sa državom Srba, Hrvata i Slovenaca, a ti će ugovori prokričiti put plodnoj intimnoj saradnji dvaju susednih naroda, potvrđujući odnose starog prijateljstva sa junačkim Srbima raspršujući uspomena na bolnu prošlost sa Hrvatima, koji su danas zvani da saraduju s nama na miru Evrope.«

Ovakvo je pred deset godina govorila italijanska vlada italijanskom parlamentu, u obrazloženju nacrtu zakona za potvrdu rapalskog ugovora. Tadašnji ministar za spoljne poslove kraljevine Italije conte Carlo Sforza, u parlamentarnoj komisiji italijanskog parlamenta, govoreći o rapalskom ugovoru, nadovezao je tom obrazloženju sledeće: »... nad celim ugovorom lebdi i iz njega provija idealna težnja, da se u njemu nađe sigurni osnov, na kojemu će dva susedna naroda sazdati zgradu njihove sloge u budućnosti; želja da između sebe utvrde, kao što se čita u uvodu ugovora: »režim međusobnog iskrenog prijateljstva i srdačnih odnosa za zajedničku korist oba naroda«. Na sednici parlamenta, dana 26. novembra 1920., plesirajući za prihvatanje ugovora, conte Sforza je još, između inoga, rekao i ovo: »... Posvetivši granicu Julskih Alpi pravcem, koji nije bio tako savršen niti pod rimskim carevima, obezbeđivši Trstu široki i puni odušak, koji će mu omogućiti da na Istoku vrši poziv, na koji Italija računa, upotpunivši Istru ne samo Lošinjom već i Cresom, koja su nam ostrva tako dugo osporavali; prisajedinivši Zadar Italiji i postigavši za italijanske skupove u ostaloj Dalmaciji privilegije, koje nijedan skorajšnji evropski ugovor ne priznaje etničkim manjinama, došli smo do sretnog epiloga... »morali smo primiti k sebi na stotine hiljada Slovena. Ovim Slovenima, koji će uostalom morati ostati u dodiru sa njihovim prirodnim ali savršeno (sic!) italijanskim središtima, sa Goricom i Trstom, obezbeđujemo najširu slobodu jezika i kulture. Biti će to za nas obaveza časti i čin političke mudrosti. Ubedeni smo, da će ovi novi naši građani i zbog toga ubrzo biti zadovoljni, što pripadaju jednoj velikoj sili, koja, moćna radi svoje neprispodobe kulture, surevnjivo poštuje njihov lokalni život.«

Italijanski parlament popratio je ove izvide tadašnjeg titulara italijanske spoljne politike sa uzvikom »vrlo dobro!«

Mi smo, s naše strane, potpuno ispunili sve nade i sva očekivanja, što je Italija polagala u taj ugovor. Sklopili smo sa njom, sem rapalskog ugovora, san-margaretske konvencije, sporazum o Reci, pakt prijateljstva i srdačne saradnje, beogradske konvencije i netunske konvencije. U svim tim ugovorima Italija je imala lavlju deo, koji smo joj priuštiti samo da očuvamo mir. Unatoč tome, oni nisu bili podobni da prokreću puteve plodnosnoj i intimnoj saradnji dvaju susednih naroda, kako ju je predviđao conte Sforza pred deset godina. Odlgovor na ovu našu neobičnu susretljivost bilo je trajno i postojano zaokružavanje naše države, koje je imalo svoj početak u tiranskom paktu.

Drugi deo conte Sforzinog pretiskivanja bio je još gore sreće. Italija nije ispunila svoju časnu obaveznu prema svojim novim slovenskim građanima, da im obezbedi najširu slobodu jezika i kulture, već je pristupila otvorenom, svesnom, trajnom i sistematskom poništavanju svih kulturnih tečevija njihovih, zatiranju njihova jezika u školama i u svim oblastima javnoga života i nesmiljenom proganjaju pojedinaca, čak i u krsnim i porodičnim imenima.

Umesto iskupljenja te časne svoj je reći, današnja Italija, sa celim svojim zvaničnim aparatom, povelja je otvorenu borbu do istrage svih svojih slovenskih državljana. U toj borbi, vođenoj svirepim načinom, današnja Italija nasreće i na najsvetije pojmove svetske civilizacije.

O desetoj obljetnici naše najteže žrtve na oltaru mira, Rapallo, mi se

JAKOB ŠPICAR (Radovljica):

Za prvi decembra!

Iz naših vežbaonica ozvanja u tim mesecima kao refren, koji se ponavlja: »Vežbamo za 1. decembra!« Radosna je to činjenica! Prvi decembra je naš sokolski i državni praznik, koji moramo proslaviti tim više, jer je to naš jedini sokolski praznik u godini. Pripravljaju se vežbovne, pevačke i glazbene točke, sastavljaju se tačni imenici članstva, koje će ove godine položiti svečani zavet, a prosvetari rade na predavanjima, da bi bila što bolja i prikladnija.

Pri tome se sećam dečakih godina u svom selu i crkvenih praznika, kao što su to bili dani pričešti, krizme i t. d. Naša dečaka srca podrhtavala su u svečanom očekivanju, činilo nam se, kao da će nam dušu zahvatiti nova snaga, kao da smo odmakli od svakidašnjosti i da se od zemlje krećemo prema nebu. Ponosni smo bili, da smo zavredili božje milosti i darove, koje ćemo primiti toga dana i koji treba da nas spremaju, podupiru i čuvaju u životu te da nas konačno privedu večnoj sreći. Lep je to bio čas!

Ko nam je pak dao tada tu sreću i blaženstvo duševnog užitka? Celu godinu pre pripovedali su nam u školi o značenju tih velikih dana, o beskonačnim duševnim dobrima, koja nas čekaju. Iako smo bili još premladi da bi mogli biti deonici tih dobara, kako smo s nekim zavidanjem gledali na one, koji su ih već smeli primiti. Kako smo teško čekali, kada će doći red i na nas! Otkuda sve to nerazumno očekivanje? Celu godinu pre slušali smo iz usta svoga veroučitelja, da nas čeka velika sreća, da ćemo biti čvrsti pobornici nauka Gospodnjeg, koji imamo da zastupamo neustrašivo i čvrsto, za koji moramo, ako je potrebno, založiti i ceo svoj život. Ta sva naša čeka večna nagrada. Ukratko: Učili su nas!

Kao što se ponavlja svake godine naš sokolski praznik i kao što ga praznujemo svi, ne samo oni, koji polažu zavet, tako se ponavljaju svake godine također veliki crkveni praznici Božić, Uskrs. Također i na te praznike priprema se veran kršćanin u adventu i postu. Treba duševne pripreve, da se dostojno proslavi rođenje i muka Gospodinova, treba razmišljanja i kajanja za grehe naspram Boga i ljudi, jer se je Gospod rodio i trpeo da donese svetu ljubav i mir, mi pak da opraštamo. Duhovništvo ne propušta, a da o tim časovima sa govorima ne priprema vernike na velike praznike mira i pobeđe. Nema nedelje, a da se nebi vršile propovedi sa savetima i opomenama, pokorom i oduševljavanjem.

Kako pak smo se pripravili mi za jedini praznik u godini, koji je ujedno praznik naše slobode i našega ujedinjenja? »Odlično!« reći će neko, ako ga upitaš. »Ceo program je brižno pripremljen i točka za točkom teče glatko, da smo sasvim bez brige!« (To sve verujem! Također i za crkvene praznike su sve točke do sitnice brižno pripremljene i ponavljaju se godinu za godinom, a ipak je treba svakog puta nove duševne pripreve. Također ne dvojim, da će se program nepomućeno i moguće još skoro bez pogreške izvršiti. Ali, braćo i sestre, kako je u vašim dušama? Kako je u dušama onih, koji polažu zavet? Kakova je njihova duševna priprava za taj svečani čin? Pri tom razmišljanju, kao ledena, košana ruka dira mi dvojba srce.

Tu mi oživljuju pred očima časovi, kada je brat Bojan Drenik hodočastio po našoj domovini i oglašivao sokolsko evanđelje. Teško su ga braća iščekivala, kad će opet doći iz Ljubljane. U vežbaonicama vladalo je veselje i disciplina, jer je brat Bojan znao razlagati i pripovedati. Pri svakoj prilici rekao bi: »To je sokolski; tako pak ne sme biti, jer to nije sokolski.« Nakon vežbe zaseda bi braća

skupa i razgovor kretao bi se opet i opet oko Sokola i sokolske ideje. Na toj podlozi bila su braća uvek u međusobnoj pomoći pa također uvek i pripravi braniti našu narodnu svojinu od moćnog tudina, koji je uvek sve više i više sa severa na jug prodirao u našu zemlju. Uvereni, da rade na korist svoga zdravlja, vežbači su rado polazili vežbaonice, znali su pak također, da ih tamo čekaju iskrena i nesebična braća jednoga duha i jedne misli. Tada još nismo imali narodnog praznika i svečanog zaveta, ali u srcima svih tinjala je neizrečena prisega sokolskoj misli i svakog dana, kada bi se sastali, bio je za nas praznik bratstva i domovinske ljubavi. Vredila je zadana reč i ako je trebalo nastupiti bilo gde, bilo je dovoljno par reči bez prepirke, a da uopšte ni o čemu nebi saznala javnost. Tako su nas uzgojili oni, koji su pre četvrt stotoleća orali ledinu za sejanje sokolske ideje. Učili su nas i opet učili!

Dušom mi se vuče sumnja, da li su oni, koji imaju da polože zavet, dobro i pravilno pripremljeni za taj svečani čin, koji treba da za svakog iskrenog Sokola bude značajan medaš u njegovom životu. Dogodi se često puta, da prosvetar, kada namerava prirediti predavanje idejne sadržine, naiđe na teškoće. »Ko će slušati te moralne prodike«, kaže se, »to mi već sve znamo!«

Dobro, ako stariji članovi misle, da je suviše ponovno govoriti o ideji, disciplini i slično, neka bude, premda nemaju pravo, ali omladini, koja prilazi našim redovima, nikada nije dosta isticanja, za čim se teži. Pitam samo: da li je novi član poučen o istoriji i o zadacima Sokolstva, da li zna, ko su bili osnivači i zašto su osnovali tu organizaciju? Još važnije pak je pitanje, da li zna, kakovih se je dužnosti primio i na što se obvezao da će to i izvršavati? Ako o tome nije poučen, kako da se obaveže ispunjati dužnosti, kojih ne pozna? To se pitamo svi, koji radimo u Sokolu, da li smo izvršili svoju dužnost prema naštaju i mladom članstvu, kojem je potreban pouk kao siromaku kruh? Naravno prednjači morali bi pri svakoj prilici da omladini ucepljuju ideju i da ih upozoravaju na disciplinu. Prednjak ne sme da bude samo učitelj telovežbe već mnogo više. Nije treba takozvanih prodika; samo par reči prozboranih u pravi čas, upozorenje i bratska opomena više vredi od dugog i suhoparnog predavanja. Bivši naraštaj i mlade članstvo, koje polaže zavet, moralo bi biti prodahnuto onom uzvišenošću, koja opravdava geslo: »Soko sam i ko je više!«

Starije članstvo, koje učestvuje svečanosti, neka toga dana potraži u kuticu svoje svesti ono, što moguće u minulog godini nije bilo u skladu sa veličinom sokolske ideje. Sa spoznajom neka se prečisti svest za ono što se je propustilo i neka iskrsne tvrda odluka, da će se u buduću sve to nadomestiti i popraviti.

Ne smemo pak zaboraviti, da je 1. decembra također praznik našeg narodnog oslobođenja i ujedinjenja, praznik rođenja naše slobode u kraljevini Jugoslaviji. Da li smo članstvo duhovno pripremili za taj svečani čin? Naravno omladini, koja sada stupa u Soko, koja sama aktivno nije doživela toga, što su u staroj Austriji pre i za vreme rata doživeli stariji članovi, toj omladini trebalo bi kazati sve, što je tako odlično opisao brat dr. Lah u svojim knjigama »U borbi za Jugoslaviju« i istaknuti, koliko je u toj borbi sudelovalo Sokolstvo i koliko je pripomoglo oslobođenju i ujedinjenju.

Takova priprava za sokolski i narodni praznik bila bi po mojem mišljenju minimum. Moralo bi biti toga i još više i kroz celu godinu moralo bi biti priprava za taj dan, koji bi na taj način uistinu postao praznik očišćenih

duša članstva i praznik podarivanja sokolskog viteštva omladini koja pristupa.

Već mnogo puta razvijao sam te misli u sokolskom društvu, ali uvek sam imao utisak, da ih se smatra kao

preveć pedantne i teoretične, koje se u praksi nebi održale. Zato sam se uslobodio da ih napišem za »Sokolski Glasnik«. Pri tome se pak ne mogu oteti dvojbi, da li članstvo što haje i čita naše sokolsko glasilo.

DR. MILAN DOKIĆ (Mostar):

Nova podela?

(Gledište župe Mostar.)

Pitanje o novoj teritorijalnoj podeli Saveza SKJ iznešeno na jednoj od saveznih sednica, a formulirano po br. dr. Pavlasu, nailazi na sve življe interesovanje starijih i poznatijih sokolskih radnika. To dokazuju sve češći članci o tome pitanju u »Sokolskom Glasniku«. To dokazuje i ona ozbiljnost i razumevanje sa kojim su ti članci pisani. Braća Hope, Bogičević, Ambrožić, Sušnik i ostali dobro poznaju sokolski rad i metode do sad. Oni uviđaju zamašnost i pravi značaj ovoga pitanja i ulaze u suštinu stvari. Mi im moramo biti zahvalni, jer su svojim člancima pogodili i izazvali jedini pravi put u rešavanju ovakvog krupnog pitanja našeg Sokolstva: put otvorenog i iskrenog pretresanja jednog sokolskog pitanja prvoklasne važnosti. I pre, nego se ovo pitanje definitivno reši, treba da se čuju javno i jasno svačija mišljenja, treba da znadem, što nam predložena podela donosi dobra i korisna, a što opet šteta i rđava.

Radi toga uzimam i ja slobodu da uz dozvolu ostale braće iz mostarske župeke uprave iznesem mišljenje, koje je po tome pitanju zauzela uprava župe Mostar i to nakon najdetaljnijeg i najsvetlijeg proučavanja toga pitanja.

Mi smo odlučili protivnici predložene podela po banovinama, i nove podelu uopšte, i to iz sledećih razloga:

1. Pre svega mi smatramo, da nikakvi ozbiljni sokolski razlozi ne zahtevaju novu podelu uopšte. To pitanje danas nije toliko prešno. Nova podela sama po sebi je pitanje važno i delikatno. Ono zasica duboko u sokolski život i tradicije, remeti već staložene odnose veze i navike. Ono izaziva osetljivosti lične i lokalne. Uvek dugo traju formalnosti nove podela, neminovni sporovi i trzavice oko razgraničenja i podela imovine i arhive. Svaka nova podela donosi dužu ili kraću nesrednost, na mnogim mestima pravi kaos! Izgubimo mnogo vremena do konsolidacije, a nama je danas, više nego ikada, potreban smisljen i intenzivan rad.

Mi sumnjamo da je današnja podela kriva za eventualni dosadašnji slab napredak ili smetnja za bolji napredak. To će pre biti naš opšti nerad i pomanjkanje svesti i idealizma. To je naša bolest, koju treba najpre lečiti. Treba stvarati i odgajati dobre i savesne prednjake i druge sokolske radnike — dakle ljude! Treba srediti prilike u današnjoj podeli. To je hitno, a eventualno bolja podela može se stvarati kasnije, postepeno i smišljeno i nakon iscrpnog proučavanja. Ovakvo naglo rešavanje i stvaranje nove podela slični na eksperiment — a posledice se ne mogu predvideti.

2. U prilog podela po banovinama navodi br. dr. Pavlas kao važan razlog olakšanje administracije Saveza. Ovaj razlog začudava iskrenošću, ali i ponešto krivim shvatanjem uloge našeg Saveza.

Cime je Savez opterećen? Možda velikim brojem župa? A znademo međutim, da i danas ima župa, čija sedišta nisu u sedištu banovine i koje ipak do pedantnosti tačno, savesno i sa uspehom upravljaju sa skoro 80 sokolskih jedinica (društva i četa) održavajući sa istima živu ličnu i pismenu vezu!

Ili je naš Savez opterećen usled nerada i nesavesnosti župskih uprava? To verujemo, ali opet smatramo, da je baš dužnost Saveza da nastoji ugraditi postojeće župe i to neprestanim uputama i nadzorom, opomenama i svojim autoritetom najviše sokolske vlasti. Tako naš Savez može sa najvećim uspeha i neposrednim načinom da leči i sanira naše sokolske jedinice u korenu, a ne da taj posao pomalo ravnodušno, a previše lakomisleno prebacuje na banovinske župe, neka se one dalje muče i natežu u poslu u kome se možda Savez pokazao i pomalo zamoren.

Savez treba opteretiti, a ne raste-retiti, jer on ima najviše mogućnosti

i sretstava da leči i stvara. Samo posao treba pojednostavniti, a ne neprestano komplikovati. Naš Savez i savezne kancelarije treba da budu košenica u kojoj vre, treba da budu izvor i primer požrtvovanog i predanog rada, inicijative, dobre volje i samopregora, a najviše tačnosti i savesnosti.

Medutim ovaj razlog olakšanja savezne administracije je i u opšte pogrešno shvaćen. Savez je pozvan da unapredi naše Sokolstvo, ispravlja greške i nedostatke i daje upute pa je očito, da će u tome radu imati više posla i neprilika sa glomaznim banovinskim župama, koje ni uz najpovoljnije uslove i pretpostavke neće za dugo i dugo vremena moći da prokuhaju i savladaju onaj ogromni posao koji ih očekuje.

Svakako će biti bolje i svrsishodnije, ako Savez, sa više sretstava i sposobnijim vođama, zadrži svoj izvorni i blagotvorni upliv i nadzor i vrši ga preko većeg broja župa neposredno i u one najzabačenije krajeve države, u kojima su danas te župe razmeštene.

3. Granice banovina, koje imaju biti osnova za nameravanu podelu SKJ, na mnogim su mestima veoma nepovoljne za uspeh i širenje Sokolstva, ako bi se podela SKJ prema njima zaista i izvršila. Jer na tim mestima su se odjednom našli odvojeni i rastrgnuti krajevi i mesta, koja su stolicama u svakom pogledu pripadala zajedno i međusobno gravitirala. U tim krajevima je i Sokolstvo osnovano jednovremeno i razvijano paralelno. Među narodom tih krajeva stvorene su duboke i tesne veze u njihovim zajedničkim potrebama i težnjama. Kad bi se i naše Sokolstvo podelilo po banovinama, sokolski život u tim krajevima — koji se počeo tek širiti i buđiti — potpuno bi zamro i ugasnuo, jer bi Sokolstvo tih krajeva ostalo bez svojih sokolskih vođa sa kojima se kroz decenije zajedničkog života i rada potpuno srasao. Novi sokolski centar (novo sedište župe) je eventualno dalek ili još nedovoljno upoznat sa tim krajem, njegovim ljudima i potrebama, da bi taj mladi sokolski život prihvatio i dalje razvijao. Primer gornje Hercegovine (Nevesinje, Gacko) sa njihovim sokolskim četama, koje su sve udaljene od svoga prirodnog centra Mostara, samo jedan do dva sata automobilske vožnje, a koje bi po predloženoj podeli potpale pod župu Cetinje, koja je od istih udaljena na po čitav dan automobilske vožnje. Ili primer mladog i naprednog grada Čapljine, koja je od Mostara udaljena samo jedan nepun sat železničke vožnje, a koja bi potpala također pod župu Cetinje, sa kojom nema u opšte nikakvu direktnu vezu. I sokolski radnici iz Mostara, obilazeći sva svoja društva i čete iz Primorske banovine, moraju uvek neizbežno proći kroz Čaplinu, a sama Čapljina ne bi u sokolskom pogledu pripadala Mostaru, jer potpada pod Zetsku banovinu.

Opravdano držimo, da bi se novom podelom doveli u pitanje već postignuti krasni sokolski rezultati u ovom krajevima.

(Nastavak na str. 2.)

Svečani broj Sokolskog Glasnika za 1. decembra

Za 1. decembra, na državni i sokolski praznik, iziće u velikoj nakladi i u znatno povećanom opsegu sa umetničkim prilogom svečani broj »Sokolskog Glasnika«.

Poračbine za taj broj, koji izvan stalne pretplate složi 3 Din, kao i oglase molimo dostaviti upravi lista najdalje do 24. o. m., dopise uredništvu (Ljubljana, narodni dom).

Uredništvo i uprava

* Iz tehničkih razloga bili smo sprečeni da ovaj članak donesemo u 28. broju našega lista od 11. o. m. — Ured.

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Proslava desetogodišnjice lužičkog Sokolstva

Lužičko-srpsko Sokolstvo proslavilo je u Budyšin desetogodišnjicu osnivanja prvog sokolskog društva u srpskoj Lužici 26. o. m. na veoma svečan način. Posle podne, u pola 16, održane su u dvorani Serbskoga doma svečane skupštine, na kojoj će predavati br. Jan Meškank o telovežbi i narodnom preporodu. Ostali program skupštine ispunili su govori i pozdravi delegata prijateljskih i slovenskih sokolskih organizacija. Naveče, u 20 časova, priredile se u salama budyšinske »Krone« sokolska akademija, koja će da bude snažna manifestacija lužičko-srpskog Sokolstva. Program je veoma bogat. Izvodiće se proste vežbe, kojima su lužički Sokoli nastupili na poljskom svesokolskom sletu u Poznanju god. 1929., dalje simboličke proste vežbe, ritmičke vežbe članica budyšinskog društva, vežbe na spravama i t. d. Za sve vežbe sastavio je glazbu br. Bjarnat Krawe. Savezni starosta br. Jakub Šajba održaće svečani govor, a br. Jan Skala recitovaće prolog, koji je spremio za ovu priliku.

Nemački napadaji na lužičko Sokolstvo

»Leipziger Tagblatt« napao je vrlo žestoko Lužičke Srbe što su išli na svesokolski slet u Beograd. »Serbske Nowiny« (Budišin) na to odgovaraju: »Nije prvi put da ove novine zovu u pomoć ždelata. One su često davale Srbima savete, kako treba da se ponašaju. A kad mi iznosimo naše žalbe, onda se piše, da su to žalbe ljudi, koji nisu nikad zadovoljni. U toku od hiljadu godina, Nemci su učinili sve da nas unište, iako nismo još išezli, to je samo zbog toga, jer nas nemačka škola, nemačke vlasti, društva i crkve još nisu mogli uništiti... Nemci se ne mogu pomiriti s time, što su Srbi bili u Beogradu i što su bili tako lepo primljeni. Prema njihovom mišljenju, to je drskost da nas pozdravljaju naša braća kao predstavnike junačkog naroda, koji se već hiljadu godina odupire germanizaciji. Nemci misle još uvek da su oni »gospodski narod«, koji mogu da sa drugima rade sve što hoće.

Zastava Lužičkih Srba bila je odlikovana u Beogradu. Mi se time ponosimo. Sveta plavo-crvenobela zastava je za nas simbol budućnosti našoj narodnosti. S pravom svaki Srbin zaslužuje odlikovanje, jer svaki Srbin je junak, koji se bori protiv germanizacije.

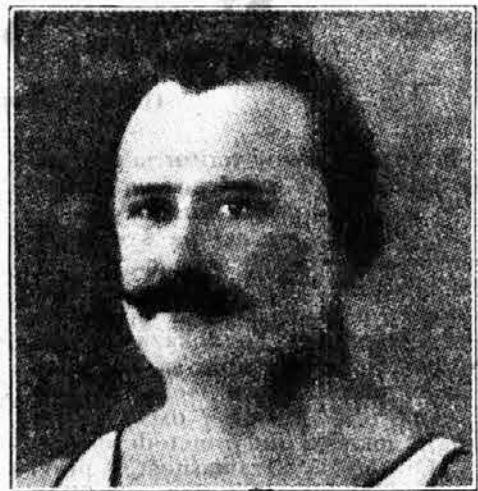
Učinili smo dobro, što smo išli u Beograd. Zašto da ne smemo ići u posetu našoj braći? I Nemci su išli u Pariz, gde su bili lepo dočekani. U Parizu su otišli nemački učitelji, i francuski učitelji su ih srdačno dočekali. Jugosloveni su naša braća i prijatelji, zašto ne smemo da putujemo k njima? Naša braća imaju sažaljenja prema nama kao sa ugnjetavanom narodnom manjinom. To se nekome ne sviđa. Zar nismo uistinu ugnjetavani? Gde su naša prava u školi, pred sudom i u

javnom životu? Neka nam Nemci daju ona prava, koja imaju Nemci po drugim zemljama.

Mi ćemo se i dalje žaliti dok nam se ne daju čovečanska prava. Voditi ćemo ustrajno borbu duhom i rečju.

Pedesetogodišnjica br. Nimshausa

Češki Soko br. Nimshaus, koji je poznat jugoslovenskim Sokolima još iz god. 1927., kad je na pokrajinski slet u Ljubljani doveo čehoslovačke Sokole, slavio je 9. novembra 50-godišnjicu svog plodnog sokolskog života.

Brat Nimshaus

Učio je god. 1880. u Visokom Mytu. Već u doba, kada je u rodnom mestu učio zanat, oduševio se za sokolsku telovežbu. Dvadeset godina bio je načelnik domaćeg društva, a deset godina je već načelnik Vychodočeske sokolske župe. Svojom marljivošću postao je i ugledan zanatlija. Plodovi njegovog ustrajnog rada poznavaju se na svim mogućim poljima.

Američki ruski Soko Sojedinjenja

Američki ruski Soko Sojedinjenja slavio je ove godine dvadesetogodišnjicu svog postojanja. Osnovan je 10. jula 1910. god. U proslavu tog jubileja održane su u svim društvima, kojih ima danas 354, svečane skupštine. Svi su pripadnici broji 20.000. Savez je organizovan u 11 župa.

Jugoslovenski Soko u Los Angelesu

Oktobra meseca bio je sazvan u Los Angelesu jugoslovenski narodni sastanak, koji je trebalo da odredi smernice i osnove za buduću rad u Los Angelesu i okolici. Na tom sastanku osnovan je i Jugoslovenski Sokol. Prvi sastanak bio je uspešan. Pozivu odazvao se lepi broj ozbiljnih ljudi i to garantuje, da će jugoslovenski Soko u Los Angelesu uspešno kročiti napred.

(Nastavak sa 1. str.)

4. Br. dr. Pavlas i ostali zagovornici podelu po banovinama ističu kao glavne razloge predložene podelu: lakše banovinsko budžetiranje, lakšu intervenciju kod državnih vlasti, veći broj ljudi — sokolskih radnika — u centrima banovina te podudaranje sokolskih župa sa državnim upravnim područjima.

Mi smo sve ove razloge namerno spojili u posebnu grupu razloga predložene podelu, da bi odgovarajući na njih i osporavajući njihovu vrednost i značaj — u interesu države i Sokolstva — izneli sokolski iskreno i otvoreno naša mišljenja o jednom veoma osetljivom pitanju našeg Sokolstva. Reč je o današnjem odnosu države i Sokolstva.

Poznat je odnos našeg Sokolstva prema našoj narodnoj državi i to od njegovog osnutka do danas. On je obeležen najpre našim pisanim sokolskim zakonima i našom ideologijom. Taj odnos obeležen je još više našom svetlom sokolskom tradicijom i našim samopregornim radom kroz više od pola stoleća, a najjasnije je taj odnos obeležen onim neizbrisivim krvavim znakovima i grobovima plejade narodnih mučenika, koji su odgojeni u našim sokolanama i zadahnuti sokolskim dahom ginuli za svoj sokolski ideal: za svoju slobodnu otadžbinu i državu.

Slobodna, sretna i napredna otadžbina naš je sokolski ideal. Težnja za tim idealom izazvala je osnivanje So-

su postali apostoli Sokolstva, a sokolska misao novo narodno evanđelje. Ti nosioci sokolske misli odgojili su kroz decenije u svojoj bližjoj i daljoj okolici čitave čete, da ne kažemo čitavu jednu generaciju, oduševljenih i požrtvovnih narodnih i sokolskih radnika.

U sokolskom poslu postigli su ti ljudi pun i neosporan uspeh.

Podelom župa po banovinama ostali bi ti ljudi po strani, jer bi im novom podelom bio oduzet onaj položaj, koji im je davao pravo i mogućnost da sokolski duh sa punim autoritetom pronose i dalje u svome kraju.

Tom podelom sokolski centri će biti otrgnuti sa njihovih ognjišta, na kojima je život i narodna potreba izazvala, a snažna nacionalna svest i patriotizam upalila prvu sokolsku iskrnu. Prenose se tom podelom u mesta, u kojima će se razgranati sokolski posao morati neminovno poveriti ljudima do sada u Sokolstvu nepoznatim, najčešće činovnicima, a najvažnije sokolske posle, upravne i tehničke, obavljajuće možda ljudi, koji će za taj posao biti i plaćeni.

Postoji opravdana sumnja i bojazan, da će takvom organizacijom našeg Sokolstva po banovinskim župama nestati iz sokolskog rada i života one silne i dragocene snage, koja je bila najvažniji i najznačajniji element njegov, upravo živi izvor svega onog lepog, uzvišenog i pozitivnog, što je Sokolstvo od svoga osnutka do danas dalo i učinilo. Netaće ljubavi i oduševljenja za taj rad onog oduševljenja, koje nije poznavalo smetnja ni poteškoća, nego je svakoj akciji davalo izraz zanosnog i mladenačkog poleta.

Bez ikakve vanjske potpore, u neprestanim zaprekama i borbi čelićio se naš pokret. Potporu i oslonac nalazio je u ljubavi i poverenju naroda te u oduševljenju svojih voda i pripadnika za uspeh sokolskog dela. To je bila njegova živa i latentna snaga.

Iz obrazloženja br. dr. Pavlasa naslućujemo tendenciju, da se naše Sokolstvo i svojom vanjskom organizacijom prilagodi i podudara sa državnim organizacijom i radi lakšeg i jednostavnijeg uzimanja pomoći iz banovinskog i državnog budžeta i radi brže i lakše intervencije kod državnih upravnih vlasti u zaštiti sokolskih interesa.

Nemamo zar međusobnog poverenja ni ljubavi da bratski i sporazumno razdelimo pomoć, ako je bude, a nemamo zar više volje ni odvažnosti da štitimo svoje sokolske interese? I zar treba više da štitimo sokolske interese od naše rodne države, koja nam je dala i obećala svoju punu pomoć?

Hoćemo gotovu, razdeljenu pomoć. Ne ćemo više nikakvih smetnja ni zapreka. Hoćemo da nam rad bude lak i nesmetan.

Sve to po našem dubokom uverenju nije dobro, jer će time privatne inicijative nestati, u bezbriži otupeće naše snage, netaće naše borbenosti, oduševljenja i rešenosti da preko svih zapreka i smetnja izvršimo naše zadatke i dodemo do našeg cilja.

Država treba da nas pomaže i ona nas pomaže, ali ta pomoć neka bude diskretna i razumna i neka dođe od izraza samo u onoj prilici, gde naše sile budu preslabe.

Sokolstvo neka i dalje živi svojim životom u formaciji, koju su izazvale čisto sokolske potrebe, jer držimo da nema opravdanog razloga ni ozbiljne potrebe da se Sokolstvo formira po podeli, koju je izazvala državna potreba i državni interesi.

5. Sedišta župa treba da budu u onim mestima i krajevima, gde je sokolski život najintenzivniji, a brojno stanje članstva prema broju stanovništva najjače, jer je to najbolji dokaz, koliko su u pojedinim mestima dosadašnje župske i društvene uprave uspele da unaprede Sokolstvo u svojim krajevima. Ako uzmemo sokolsku statistiku (vidi Sokolski Kalendar za 1930.) uverićemo se na žalost, da ni u nekim sedišta banovina nisu u tom pogledu postignuti povoljni rezultati, po kojima bi se mogao očekivati uspešan rad tih uprava u budućnosti.

6. Mi ne ćemo da govorimo i da naročito ističemo one silne saobraćaje, a naročito finansijske poteškoće i nemogućnosti, koje će potpuno onemogućiti pravilan i uspešan rad velikih banovinskih župa.

Mi ne ćemo da naročito govorimo ni o pomanjkanju tehničara ni ostalih sokolskih radnika, koji bi bili potrebni za pravilnu upravu, nadzor i obilaženje velikih banovinskih teritorija. Ne ćemo da govorimo ni o njihovim poteškoćama u radu obzirom na nedovoljno poznavanje ljudi, prilika i potreba u proširenim područjima. O svemu tome je dovoljno govoreno i pisano.

Isto tako je dovoljno pisano i o lakom i jednostavnom načinu podelu banovinskih potpora te zaštiti sokolskih interesa pa je dovoljno obrazloženo i dokazano, da ni ti razlozi ne mogu biti ozbiljan razlog za podelu župa po banovinama.

7. Okruzi? I o njima se mnogo pisalo i govorilo, i o njima je stvoreno, čini nam se, jednodušno mišljenje: okruzi su nova komplikacija i novi balast!

Ko će ih voditi? Ko će ih izdržavati?

Po predlogu br. dr. Pavlasa okruzi treba da budu tehničke i administrativne (?) jedinice. Dakle nova instancija, nova nadležnost!

Međutim okruzi su se u praksi već pokazali kao nesposobni za život pa ih je nestalo, a bili su samo tehničke jedinice u sadanjim malim župama, gde im posao nije bio velik ni zamršen.

Verovatno pristalice i predlažaći nove podelu misle, da će vodenje okruža svuda preuzeti sokolski radnici iz reduciranih župa. To bi bilo dobro, ali pri tome računom treba računati i sa jednim čisto psihološkim momentom, koji preti da ti ljudi eventualno istaknuti i oprobani sokolski radnici i funkcioneri i pored svojih visokih i posvećenih sokolskih vrhova skromnosti, discipline i patriotizma — ipak napuste aktivni sokolski rad i ostanu po strani. Donekle opravdano, jer bi to bio nekako izraz nepriznanja i nepoverenja i nezahvalnosti za žrtve i napore tih ljudi i njihove uspehe u narodnom i sokolskom poslu. Ti ljudi, stari i oprobani sokolski radnici, došli bi u podređeni položaj prema ljudima, kojima će u mnogim slučajevima možda jedina sokolska kvalifikacija biti u tome, što su slučajno nastanjeni u gradu, koji je postao sedište banovine.

8. Br. Ambrožić izneo je nove razloge za podelu po banovinama: poepanost Saveza prema sadanjem broju članstva, brojni slabi župski nastupi, pomanjkanje jedinstvenosti u metodici, postupanju, administraciji i disciplini, kvalitativno slabi prednjački tečajevi sadanjenih župa i t. d.

Međutim za pojačanje broja članstva uspešnije su svakako manje župe. Br. Bogičević je odlično nazvao samoočmanom želju izvesnih tehničara da u velikim banovinskim župama vide samo brojno jače nastupe članstva, a da pri tome ne uzimaju u obzir i veliko povećanje župskog teritorija.

Ostali razlozi br. Ambrožića su opravdani, jer postoji zaista velika nejedinstvenost u svemu među današnjim župama. Samo ti razlozi ne opravdavaju ni župe po banovinama. Ti razlozi pokazuju nam samo najveću grešku u radu i životu dosadanih župa: pomanjkanje međusobne kolaboracije. Naše župe su zaista živile odvojenim životom kao da među njima postoje kineski zidovi; posebni prednjački tečajevi, posebni javni nastupi, posebno izdavanje listova i t. d. Primorske župe: Split, Šibenik i Sušak su u tome činile častu iznimku i uspeh sigurno nije izostao.

CIRIL HOČEVAR (Maribor):

Ne prenalagimo se!

U poslednje doba opažamo, da se sa velikim oduševljenjem osnivaju sokolska društva. U nekim krajevima Dravske banovine nastalo je pravo takmičenje, gde će najpre da se podigne sokolsko društvo. Kakogod je to veselo pojav, još ne mora biti i zdrav. Sokolski rad ne može da se upoređuje sa radom u bilo kojem drugom društvu, gde je sposoban čovek može lako da bude predsednik, tajnik ili odbornik. Za vodstvo sokolskog društva treba prokušanih Sokola, koji su uzgojeni u vežbaonici. A kako istom načelnik! Taj mora da bude stručnjak, od njega se mora više tražiti, nego od načelnika kojega staroga društva. Pored tih najvažnijih funkcijera, potrebno je još dobrih društvenih radnika, jer rad društva ne sme počivati samo na ramenima jednoga ili dvojice. Radenici, pravih sokolskih radnika još uvek nedostaje. Trenutačno oduševljenje ubrzo jenja, društvo vene i s njim ima mnogo posla matično ili susedno društvo. Pri svakoj prilici se tada apelira na »bratsku pomoć«.

Takova su društva također breme i za župe, jer neredovito izveštavaju o radu, ne plaćaju organizacijske pristojbe i dr. Da, još više! Od viših jedinica zahtevaju potpore za sprave, vežbaonice, mole da im se otpiše pristojbe, traže prednjake i ne znam što sve ne. Posebne su poteškoće sa prednjacima. Pri osnivanju nije se mislilo na to, i sada nastaje pisanja župama da bi im priskrbile prednjake, a obično se zahteva da bude učitelj. Iako imamo nekoliko stotina učitelja prednjaka, trebali bi ih imati još tri puta toliko pa i onda još nebi dostajalo. Većinom su na školama zaposlednuta sva mesta i ko da ide iz škole? Niko se ne javlja dragovoljno. Radi osobnih namena u odnosnom kraju nastaju odmah dva tabora. Razdor je i med članstvom, jer također i najnezatniji ima svoje pristase. Netom se pojave osobni eporovi, svaki je redoviti i istin-

Međutim izgleda, da postoji tendencija da se i među banovinskim župama podigne kineski zidovi. Br. Ambrožić ima pravo, ali taj nedostatak nisu skrivile male župe niti će to ispraviti banovinske župe. Tu je potreban jak Savez, koji jedini ima mogućnost da te zidove i tu nejedinstvenost među župama poruši i ukloni i da svojom moćnom i odlučnom ingerencijom u tehničkom, administrativnom i organizatorskom pogledu stvori jedinstvenost, koja je toliko potrebna našem Sokolstvu.

Treba da se međusobno približimo i pomažemo, a ne da se i dalje razdvajamo!

Sve ono, što smo gore naveli, jesu razlozi i refleksije, o kojima bi trebalo voditi računa pri konačnom rešavanju postavljene pitanja nove podelu Saveza SKJ. Ali pri koncu naših izlaganja hoćemo da istaknemo jednu stvar, koja je po našem mišljenju najvažnija a to je: **pitanje ljudi**.

Sokolstvo je jedna ideja, dakle apstraktna zamisao, koju su zamislili ljudi, koja živi u ljudima i koja se kroz ljude širi. Samo ljudi su našoj ideji dali onaj zamah i životvornu snagu, koja je od iskrene načina oganj i od zamisli velikog Tyrša snažnu i najdivniju slovensku organizaciju, koja je tako čvrsto srasla sa našom narodnom dušom i našim narodnim životom. Bez ljudi Sokolstvo postaje samo prazna reč.

Radi toga treba da i u postavljenom pitanju nove podelu postavimo težište na pitanje ljudi, od čijih ličnih vrhova i mana će i zavistiti buduću uspeh ili neuspeh Sokolstva, pa bilo to u malim ili velikim župama.

Zar će Sokolstvo u jednom kraju napredovati samo radi toga, što je njegovo sedište u sedištu banovine i obratno, zar je uspeh i napredak Sokolstva u jednom kraju došao u pitanje samo radi toga, što njegovo sedište nije u sedištu banovine? Zar da se ukinu župe koje su pokazale najviše uspeha i imaju najbolje uslove za daljnji napredak, a to samo radi toga, što njihova sedišta nisu u sedištu banovine i obratno, zar da se ostave u životu one bolesne i za život nesposobne župe, koje u dosadanjem radu nisu pokazale nikakvog uspeha — a to samo radi toga, što su njihova sedišta u sedištu banovine?

Polazeći sa toga gledišta ljudi, neka se izvrši nova podela Saveza SKJ na veći ili manji broj župa, ako baš naročiti državni i sokolski interesi imperativno zahtevaju novu podelu u opšte, samo neka sve te župe budu aktivne i napredne.

Na taj način će upravu i inicijativu u našem Sokolstvu preuzeti najbolji, koji će sigurno povesti naše Sokolstvo boljim i zdravijim putem.

ski rad u društvu onemogućen ili barem veoma otežan. Zato mora biti princip, da se organizacija ne zauzima za osobna pitanja. Izuzeti je samo slučajeva, da bi se, ako je mesto upražnjeno i ako se time ne nanosi krivica drugome, namestilo pravog krivičnog radnika.

Namerava li se u nekom kraju osnovati društvo, ako je ikako moguće, mora se već unapred pobrinuti za prednjaka. Onoga, kog smatraju prikladnim, pošalje se najpre u tečaj i to pre, nego što je u dotičnom kraju društvo osnovano ili pak treba pokušati naći primerno mesto za prednjaka obrtnika. Također i ovih imamo sada u Sokolu mnogo. Ti imaju pred drugim prednjacima prednost, jer poznaju navike i težnje svojih ljudi i takovi obično imaju mnogo više uspeha od drugih, a sem toga su obrtnici stalniji nego činovnici.

Ima još jedna rana, koja podgriza temelje našeg Sokolstva, a koja se osobito ukazuje pri novim društvima. Društvu prilaze raznovrsni ljudi. Pored mnogih idealista i uistinu za Sokolstvo zanečenih ljudi, pride uvek nešto i takovih, koji bi želeli da se u Sokolu istaknu, kako su se to pre isticali i ispravljali na drugim mestima javnog života. Sa svojim neprikladnim nastupom takovi ljudi ubijaju veselje za rad onaj braći, koji su u Sokolu zaista iz idealizma. Dobri radnici napuštaju rad, drugi pak ne rade. Prema vani u takovim je društvima obično sama hvala, dok pravoga rada uistinu nema.

Matična društva i župe moraju novo osnovanim društvima posvećivati svu pozornost. Ako uvide, da društvo već pre ustanovljenja nema preduslova, neka se radije pričuđa još godinu, dve, dok za to budu povoljnije prilike. Gde tih preduslova za uspešan rad društva nema, bolje je da se pričuđa, jer slaba i neradina društva ništa nam ne pomažu.

Dokaz sokolske bratske uzajamnosti

Sokolsko društvo Prag-Bubeneč poslalo je I. zam. starešine Saveza SKJ, bratu E. Ganglu, pismo od 11. o. m. sledećeg sadržaja:

Čenjeni brat potstarosta!

Slobodni smo uputiti Ti iskrene bratske zdravice sa jugoslovensko-čehoslovačkog večera, koje smo priredili u našem društvu Prag-Bubeneč kao spomen na naš krasni ovogodišnji slet u vašoj zemlji, našoj zajedničkoj otadžbini. Veče je otvorio uvodnom rečju naš dragi zamenik staroste ČOS brat V. Štěpánek, koji svojom ljubav prema vama među nama širi rečju i delom i naše krasne doživljaje sa sletu učvršćuje i obogaćuje novim dragocnim upoznavanjima. Naše društvo učestvovalo je u velikom broju na ovom godišnjem vašem sletu i zanimanje članstva za vaše sokolsko bratstvo, za vaš narod i vašu zemlju nepobitan je dokaz najdubljih odnosa.

Na večeru, na kojemu se je iza veoma opsežnog programa (koji Ti prilažemo) sa velikim oduševljenjem plesalo srpsko kolo, priredili smo također izložbu fotografija našega članstva delomice sa sleta, delomice sa putovanja po vašoj krasnoj zemlji. Veoma uspele fotografije bila su dobra propaganda, a k tome priložili smo i propagandne plakate vaših kupališta.

Veče je bilo dobro posećeno i dr. žimo, da je u ovom našem kraju postiglo svoju svrhu. Tako ćemo i nastaviti sa radom, čije plodove već danas sa radošću konstatujemo.

Pišemo Ti, brat potstarosta, na pobudu brata Štěpánka zato, da bi bio bar donekle informiran o našim nastojanjima i radu na širenju i jačanju odnosa članstva na tom širokom polju, odnosa dvaju naroda, koji su bliski po srcu i koji su po samoj sudbini određeni za to, da bi se tesnije približili jedan drugomu i u svetosti čuvali i gajili slovensko pitanje, u čije obistinjenje tvrdo verujemo.

Brate, oprosti nam, što Te moguće svojim dopisom zadržavamo u Tvojem velikom radu, ali ne možemo da odolimo, a da s Tobom ne podelimo našu radost.

Pozdravljamo Te i ljubimo sa bratskim

Na z d a r !

Za odbor:

Myslivec, tajnik. Fr. Čech, potstarosta.

Braco!

Na vaše ljubazno pismo, u kojemu mi upućujete bratske zdravice sa jugoslovensko-čehoslovačkog večera, uz

vraćam sa bratskom zahvalom na tu vašu pažnju. Smatram, da vaše bratske zdravice nisu namenjene samo meni, nego da njihova srdačna opomena ide celokupnom našem Sokolstvu i preko njega celokupnom našem narodu. Znam također, da ta zdravica nije samo odjek bratskih srdaca vašeg društva, nego da je proizašla iz čuštvovanja čitavog čehoslovačkog naroda, koji je s našim narodom vezan trajnim sponama bratstva i vernosti.

Naš dobri i mili brat Vincenc Štěpánek sa svojim plemenitim srcem i svojom uzvišenom bratskom ljubavlju trudi se uistinu dan i noć, da bi bratstvo i vernost među nama i vama ostalo i pretvorilo se u granitni kamen temeljac našeg nacionalnog žića i napretka obiju naroda, čiji usud trajno čuva bistro oko Sokolstva, te najbudnije straže i udarnog fronta Slovenstva!

Bratu starosti Štěpánku naročita pak bratska hvala!

Veseli me, da vas mogu u tom zahvalnom pismu obavestiti, kako su sve naše jedinice također i ove godine na dan 28. oktobra proslavile vaš narodni praznik. Tada je iz svake naše duše čak do vas poletelo kipeći pozdrav u ponosnoj svesti, da stvaramo, vi na severu mi na jugu Slovenstva, samo jedno telo sokolskog bratstva!

Tome je dokaz vaša zdravica, a neka bi toj istini skromno poslužila također i moja zahvalna reč.

Primite svi naše bratske pozdrave!

Z d r a v o !

Odani

Gangl.

Uvek to tesnije, uvek to svesnije idu naši zajednički putevi, a što dokazuje također i ta zdravica iz Praga i odjek na nju iz Jugoslavije...

Zahvala Čehoslovačkog poslanstva

Sokolska župa Beograd primila je od poslanstva Čehoslovačke Republike u Beogradu sledeću zahvalu:

Beograd, 1. novembra 1930. god. Poslanstvu Čehoslovačke Republike čast je izjaviti Vama srdačnu zahvalnost na pažnji, sa kojom ste ove godine priredili proslavu državnog praznika Čehoslovačke Republike.

Veoma uspešna sednica Vaše župe ostavila je u svima prisutnima, a naročito kod potpisnog Poslanika dubok utisak, te je bila jedna odlična manifestacija prijateljstva i bratstva naša dva naroda, bratstva, u kome Sokolstvo igra jednu od najglavnijih uloga.

Poslanik i Ministar: Flieder

MARIJAN TRATAR (Križevci pri Ljutomeru):

Prednjaštvo i funkcioneri u Sokolu

Nebrojeno članaka bilo je već objavljeno i u sokolskim listovima pa također i u dnevnoj štampi, mnogo saveta i predloga, koji se odnose na gore nje pitanje. Pa i na raznim zborovima Saveza i župa često se je isticalo poimanje savasnih prednjaka te organizatora, kojih se nedostatak naročito danas oseća u našoj preuređenoj sokolskoj organizaciji. Redovito se te naše velike praznine ispunjuju priredjivanjem raznih tečajeva, koje forsira i Savez i župe na svojim teritorijama. Pored prednjaka pak nedostaje nam danas u mnogim društvima također organizatora — mislim pravih, istinskih i brižljivih funkcionera — na kojima treba da počiva sve upravno i gospodarsko društveno delovanje. Uvek i uvek se čuje: odbornici nemaju shvatanja o sokolskim dužnostima, oni su funkcioneri samo radi časti, a ne radi rada. (»Sokolski Glasnik« br. 23. 1930. »Duh discipline treba podignuti«) Također i tome treba već u početku drugačijeg uzgoja! Na žalost, moramo zabeležiti činjenicu, da stari, premišljeni i iskusi Sokoli-funkcioneri skoro po svim društvima prepustaju svoj rad mladim silama, koji ni iz daleka nisu tako verzirani, kao njihova starija braća. Krivnja u tome leži mnogo na sadanjoj generaciji, koja raste u takovim prilikama i u glavnom je zadojena sa golim materijalizmom, a malo, malo pak je u njoj čisto idealizma te i pri Sokolu samo traže osobne koristi. Na drugoj pak strani imamo drugu kategoriju »omladine«, koja bi rado sudelovala u ovom ili onom radu, ali prvo nema odvažnosti, a drugo nema praktičnog i teoretskog znanja. Mnogo puta se doista takovih radnika odbacuje. Treba ih sakupiti, zainteresovati ih, oduševiti ih za stvar i pomagati ih. Zato se često puta događa, da jedan takav radnik radi slabe podloge ili radi skromnosti postane u svojoj funkciji malodušan te samo površno — ne po svojoj krivnji — vrši svoje delo. I mnogo je danas take braće i sestara,

osobito sada, kada se osnivaju brojna društva. Skrenite svu pažnju na nje!

Moguće i sigurno ima još i drugih razloga. Da vidimo. Naša je zadaća danas, da te mlađe, bojažljive i malodušne kao također i materijalistički prodahnute spravimo na pravi rad. Kako? Na redovne odborske sednice društava, kad su javne, pozovite i tu braću i sestre, naročito vežbače članstvo zainteresujte u vežbaonici. I vidite, da će ih se sigurno naći nekoliko, koji bi se zanimali također i za rad u upravi. Prednjački zborovi imaju tu dovoljno posla, u vežbaonici pak podajte pojedincima zadatke — funkcije — da se tu već priuče, što je to dužnost, disciplina i odgovornost. Naravno, kad tu mislim vežbaonici i odbore, jasno je, da se ta dva faktora u društvu moraju podupirati, inače je sav rad iluzoran.

Svima nam je danas jasno, da samo ona organizacija može da uspeva, ona župa, društvo i četa, koja počiva na dobrom prednjaštvu i iskušanom upravnom odboru. Polovičarstvo ili prividno funkcionerstvo u Sokolstvu, naročito u današnjoj organizaciji, ne sme da vlada!

A kako ćemo da stvorimo stalan kadar obiju kategorija za bližu budućnost?

Mnogo se sada polaže važnosti na uzgoj naše omladine, na podizanje narodne svesti uzgojem u školi, u narodu i u vojsci. I zato polaže danas Sokolstvo velike nade na naše učiteljstvo, koje je po svojim velikim zadacima već do sada vršilo i u školi i u Sokolu svoju visoku misiju i baš u njemu je našlo svoju potporu i postiglo tako velike nacionalne uspehe. Danas Sokolstvo iskreno poziva sve jugoslovensko učiteljstvo, da s njim i s vojskom uzgoji i mlado i staro u svesne i trezne Jugoslovane.

Ipak je treba također i tu, kad se u Sokolstvo prima učiteljstvo, da mu se pruži pomoć i da se ono prodahne sokolskim duhom. Potpuno se pridruživši rečima brata Dugandžije u nje-

govom članku: »Sokolstvo i škola«, u 23. br. »Sok. Glasnika« od o. g., kojemu bi dodao još sledeće: današnja situacija u organizaciji zahteva od učiteljstva (i zakon i poznata vladina deklaracija), da je potpunoma poučeno o Sokolstvu i njegovim zadacima, bar se to mora poučavati u osnovnoj školi, a izvan nje pomagati u sokolskim društvima i četama. Nije pak dovoljno, da se time upozna samo učiteljstvo, na isti se način mora to učiniti u srednjoj i visokoj školi. Sve skroz ima da celim poukom od osnovne do visoke škole procvetava jugoslovenska sokolska misao!

Obzirom na nužnu potrebu novih sokolskih radnika-učitelja, neka bi se na našim učiteljskim školama naročito i intenzivnije bavilo poukom sokolskog vežbanja. Nije mi nikakova namisao da bi kritikovao sadanje zadatke učiteljskih škola, da li ti odgovaraju današnjem razvoju, jedino ću na tom mestu da se dotaknem pitanja pouka vežbanja. Moram priznati, da učiteljski kandidat ili kandidatinja dobija u školi dovoljno teoretične i praktične podloge, da lako začne u životu također samostalno u tom pravcu i ni malo ne opovrgavamo pozitivnih uspeha u tom predmetu na sadanjim učiteljskim školama, ipak naglasujem, da se može praktično udešavovati u Sokolu samo oni, koji je pored redovite školske telovežbe pohađao također i Sokol. Sam mogu da lako potvrdim gornji navod, da sam za svoju praksu primio na preparandiji dovoljno teoretskog i idejnog znanja, koje sam još obogatio s praktičnim radom u Sokolu. Naravno, mnogo je krivnje u osnovi i prekratkom vremenu. Predmet pak mora biti zanimanje i veselje za sokolski rad, a što pak mora polagano samo od sebe doći, a ne silom. Sve dobre strane i osebine dobiva preparandist samo u tehničkoj obziru. Malo tko je bio tako srećan, da se je još kao dak počeo zanimati također za upravnu stranu društva, jer mu se možda slučajno pružila prilika, da sam učestvuje u nekim dačkim društvima ili u ovom ili onom oteku sokolskog društva. Stara sokolska praksa gotovo je isključivala mogućnost izbora daka u sokolski odbor. Trebalo bi se pobrinuti, da također i preparandisti (bar višegodišta) mogu učestvovati ili bar praktičirati u upravnom odboru u ovoj ili onoj funkciji. Tako bi ga se već u nekoliko pripravlilo za buduću rad. Pre svega pak trebalo bi već na preparandiji proširiti vežbovnu osnovu pored tehničkog dela također i na idejni, prosvetni i upravni deo. Kao što dobija nešto važnih saveta iz školske administracije, da se brže snađe u novom zvanju, tako je isto tako potrebit također opšti pouk o upravno-gospodarstvenim zadacima sokolskih društava. Iako je u pretresu nov zakon o telesnom uzgoju naše omladine te vojske, ipak bi bilo prikladno još pred ovim, da se o osnovi vežbanja na preparandiji kaže koja reč. Pored dosadanje teorije i praktičnog vežbanja, imali bi se uvesti uporedni hospitalijski nastupi na vežbaonici, kako se to vrši pri ostalom pouku, a mestimice i posećivanje redovnih satova vežbe u sokolskim društvima, koja se nalaze u mestu same preparandije. Na taj bi se način također veoma proširilo i praktično znanje sa redovnim hospitalijama. U upravno-organizatorskom smislu trebalo bi uvesti teoretske i praktične vežbe iz svih funkcija glavne uprave i njenih oteka. Mnogo pažnje trebalo bi naročito posvetiti na prosvetarstvo, tajništvo, blagajništvo i knjižničarstvo. Ujedno bi trebalo na preparandijama, kao i na drugim srednjim školama, uvesti nedeljnu dopodnevnu sokolsku upravnu i prednjačku školu. Slična škola vršila se pred četiri godine u Ljubljani na državnoj preparandiji, koju je s uspehom vodio sadanji savezni načelnik br. Bajželj, nadalje u Užicama i u Mostaru. Te škole bi se održavale kroz celu godinu i za sve razrede i na njima bi se izvađao tehnički i upravni program. Tu bi lako izvan pouka predavali razni sokolski strukovnjaci iz obližnjih sokolskih društava ili župa i pokazali im na licu mesta kako se radi. Tako bi kandidati i kandidatinje tekom pet godina zadobili toliko praktičnog i teoretskog znanja u svim pravcima sokolskog rada (mislim tu i na dramatske, pevačke, glazbene, lutkarske i ostale oteke) te bi stupili u život potpuno dovoljno pripravljeni i uspešno počeli radom u školi i narodu. Slične osnove danas se mogu izvesti, a dužnost i zadaća je pak našeg sokolskog vodstva, da se učiteljskom naraštaju poda mogućnost, da se izobrazu u svim smerovima sokolskog rada putem prikladne osnove na učiteljskim školama.

Time bi pak otpali razni početnički tečajevi, koji unatoč dobre namere, ali usled preopsežnog programa, u kratkom vremenu nisu mogli da urode plodom i stoga su — ne po svojoj krivnji — slali u društva opet samo početnike! Nego ipak, mogli bi se lako da priređuju drugi tečajevi za daljnju tehničku i upravnu izobrazbu, koja će nam biti uvek potrebna. I tako ćemo pomalo ići koracima svoje braće na severu.

U nekoliko godina (3) imaćemo kadar dobrih i pripravnih prednjaka i

organizatora, koji će odgovarati broju učiteljstva.

Na nama je, da danas dok je vreme, uložimo sve svoje sile i posvetimo svu brigu reformi pouka telovežbe i opšteg uzgoja u sokolskom smislu na

učiteljskim školama, da bi odsle ti za vodi postali žarište Tyrseve misli i njegovih veliki pobornici. To bi također bio najlepši spomen-poklon velikom slovenskom duhu o njegovoj stogodišnjici! Promislite!

Tečaj za učiteljstvo grada Zagreba po sokolskom sistemu

Zakonom za narodne i osnovne škole od 1. XII. 1929. uvršten je kao 14. predmet u nastavu osnovne škole »telesna vežba po sokolskom sistemu«.

Gradski školski odbor na inicijativu školskog nadzornika g. J. Butorca, rešio je, da se za učiteljstvo grada Zagreba priredi šest-nedeljni tečaj (4 sata dnevno), u kojem bi prvenstveno prišlo gradivo od I. do IV. razreda osnovne škole, a osim toga upoznati se sa svim delovima sokolskog rada i onim naukama, koje su u vezi sa Sokolstvom i telesnim odgojem u školi, kako bi mogli raditi u školi i saradivati u Sokolstvu.

Tečaj je otvoren 2. XI. o. g. Tečaju učestvuju 207 učitelja i učiteljica grada Zagreba, pred kojima se sa descom metodički obrađuje gradivo osnovne nastave i radi sa pomladkom od 6 do 10 godina.

Osim toga predaje se: teoretski sustav. Iz nastave praktički uzimaju se oni delovi, koji imaju veze sa osnovnom školom, a ostali teoretski, kako bi učiteljstvo bilo upoznato sa sokol-

skim sistemom. Pored toga, predaje se: ideologija, organizacija i administracija Sokolstva, a naročito pažnju posvećuje se metodici. Anatomija, higijena, prva pomoć predaje se u vezi sa telesnom vežbom i higijenom u školi.

Gradski školski odbor poverio je vodstvo tečaja br. Dušanu M. Bogunoviću, koji predaje gradivo ideologije, organizaciju Sokolstva i metodiku, a teoretski i praktički deo braća Bora Vuksan i Nikola Bjelovara, nauku o zdravlju br. Branko Mudrinić.

Tečaj iako za učitelje i učiteljice, prema duhu i karakteru potpuno je sokolski, te će biti od velike koristi za razvitak Sokolstva u Zagrebu i za odnos između Sokolstva i škole i za rad među onima, kojima treba posvetiti najviše pažnje, a to su naša deca. Nakon tečaja posvetiće se velika briga uređenju potrebnih prostorija i sprava za učenike i učenice osnovne škole i tako će blizu 11.000 dece u Zagrebu biti podvrženo sistematskoj telesnoj vežbi po sokolskom sistemu.

Predlog o podeli Saveza SKJ na župe

(Gledište Sokolske župe Vel. Bečkerek, usvojeno na žup. sednici od 26. oktobra o. g.).

Podela Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije na župska područja predstavlja jedan od najtežih problema s obzirom na velike nacionalne i državne interese.

Iako je sama sokolska ideologija jedinstvena, čijim se širenjem želi postići jedinstvena svest kod svih građana u svakom pogledu, ipak rasprostranjenje te ideologije ne može se vršiti u svakom kraju velike nam otadžbine podjednako, istim načinom i istim sretstvima.

Rad na terenu zavisen je od mnogih lokalnih uslova, koji su posledica svakidašnjeg života i sitnih navika. U tom pogledu čak i područje jedne banovine predstavlja veliku raznolikost.

Podelom Saveza na 9 župa, možda bi se ujednostavio administrativni rad u Savezu, ali bi se mnogo izgubilo od one neposrednosti u dodiru i radu sokolskih radnika, koja je i do sada bila potstrebak i temelj svake akcije, a ujedno i put za izjednačenje svatanja sokolske ideologije sa gledišta jugoslovenstva.

Savezu ni do sada nije nedostajalo idejno vodstvo, već na protiv, baš onaj praktičan put, koji bi dao neposredno osetiti svakom Sokolu svoj ideološki program. A to će se postići samo tako, ako se Savez još više približi terenskom radu.

Stvaranjem župa po banovinama Savez bi se još više udaljio od terena i od one neposrednosti u sprovođenju svoga programa, koji su bitan uslov jednog dobro organizovanog rada i stvaranja jedinstvene jugoslovenske svesti.

Između Saveza i okružja — koja bi zapravo vršila funkciju dosadašnjih župa — stvorila bi se jedna župa u banovini, koja bi s jedne strane predstavljala veliki administrativni aparat — sličan današnjem Savezu — a s druge strane udaljala bi sve sokolske radnike od uzajamnog upoznavanja prilika širom cele nam domovine. Isključio bi se jednom rečju onaj uzajamni široki lični dodir sokolskih radnika, koji je najmoćnije sretstvo za izjednačenje misli.

Praktično svatvsi nov predlog o podeli župa, isključena bi bila mogućnost, da jedan sokolski radnik jednog okružja Dunavske banovine dođe za života u bilo kakovu vezu sa jednim sokolskim radnikom jednog okružja Dravske banovine.

Na taj način, u mesto jedinstva u svatanju rada i sprovođenju programa, nastala bi pokrajinska — banovinska — razlika između pojedinih župa, što bi išlo na uštrb jedinstvene jugoslovenske nacionalne misli. To pri znače u ostalom i samo obrazloženje predloga, kada veli, da bi se na taj način stvorila jedinstvena (naravno banovinska) teritorija. Time bi se izgubila ona širina pogleda u radu, koja treba i mora stalno da obuhvata celu državu.

Otporavljanje poslova u jednoj banovinskoj župi stvorilo bi jedan administrativan aparat sa brojnom administrativnim činovništvom, što bi u velikoj meri beskorisno opteretilo novčanu pomoć, koju pruža banovina. Dok

se to danas u župama vrši sa najviše jednim pisarem, koji košta vrlo malo. Za podelu banovinske pomoći uvek je lako pronaći pravedan put. Na kraju krajeva ni predviđena banovinska župa ne daje nikakovu naročitu garanciju, da će se banovinska pomoć pojednakom podeliti među društvima, odnosno pojednako upotrebiti na sve krajeve u jednoj župi.

Zakon o Sokolu kraljevine Jugoslavije stvorio je jednu potpuno novu situaciju u pogledu sokolskog terenskog rada. Naime za kratko vreme, godinu ili dve dana, mi ćemo imati u svakom selu i u svakoj opštini po jedno sokolsko društvo, kada će na primer Dunavska banovina imati oko 600 sokolskih društava. Tada će se stvoriti od jedne banovinske župe takva jedna administracija, koja će onemogućiti sprovođenje bilo kakvog programskog rada od strane uprave župe. Što se tiče administrativnih vlasti, one su dužne danas potpomagati u svakom pogledu sokolski rad, pošto se on temelji na jednom zakonu, a od pojedinih starešina društava zavisi, koliko će oni tu administrativnu vlast umesno iskoristiti u interesu razvitka Sokolstva. Ta ni banovinska župska uprava ne će moći više učiniti.

Postoje danas i ministarska naređenja, koje vlasti tek onda izvršuju, kada se starešina zauzme za to, inače su ona mrtva slova na hartiji.

Iz svega do sada izloženog, naš je predlog:

1. Da se pri organizaciji župa svakako izbegne to, da se jedna župa prostire na dve ili više banovina.
2. Da se na teritoriji jedne banovine osnuju dve, tri, pa i više župa i da jedna župa ne obuhvata više od sto političkih opština. Na taj bi se način — kada uzmemo u obzir broj građana i opština u našoj državi, koji iznosi oko 6000 — stvorilo oko 60 župa u celoj kraljevini.

Na primer Dunavska banovina, koja je po broju stanovništva najjača u državi, da se podeli na 7 župa. Tako bi u Banatu postale 2 župe: sa sedištem u Vel. Bečkereku, u koju bi spadali srezovi: kovački, vel. bečke rečki, novobečki, vel. kikindski, srez Jaska Tomić sa gradovima, a druga sa sedištem u Vršcu, u koju bi spadali srezovi: belockrvanski, vršački, kovinski, alibunarski i pančevački sa gradovima.

BRATSKIM DRUŠTVIMA NA ZNANJE!

Bratska društva umoljavaju se, da nedeljom i praznicima sama predišu na pošti »Sokolski Glasnik« i ostale naše listove, jer se u tim danima obična pošta ne raznosi.

Uprava.

KALENDARIC SOKOLSKO OMLADINE ZA GODINU 1931.

izišao je iz štampe i stoji 2 Din po komadu.

Naručuje se kod Jugoslovenske Sokolske Matice, Ljubljana, Narodni dom.

Bačka da se podeli na dve župe, sa sedištem u Subotici i Novom Sadu. Srem da bude jedna župa sa sedištem u Rumi ili Srem. Karlovcima, koji je i pre rata bio glavni nosioc sokolske ideologije u bivšoj Madarskoj.

Beograd sa Zemunom i Pančevom da bude jedna župa, a bivši krajevi predratne Srbije, koji su pripali Dunašskoj banovini, opet jedna župa sa sedištem u Kragujevcu.

Na taj način bi se mogle podeliti i ostale banovine. Time bi se postiglo to, da bi svaki starešina župe bio u mogućnosti, da dobro i ličnim dodirima upozna sve sokolske radnike svoje župe, a župe bi osetile neposrednost akcije Saveza u svakom pogledu.

Ovakom organizacijom župa, mi bi postigli to, da se sokolski rad prilagodi potpuno terenskim prilikama i da iskoristi sve one lokalne navike i svatanja — koja u ostalom sadrže i mnogo vrline — za jedinstvenu jugoslovensku sokolsku ideologiju.

Drukčije se svata život i drukčije su prilike svakidašnjice u Sarajevu,

nego li u Srem. Mitrovici, iako obe pripadaju jednoj banovini. Istina je to, da jugoslovenska svest i sokolska misao moraju biti jednake kod svih građana naše velike otadžbine, bez obzira na veru ili narodnost, ali se one moraju nakalemiti na život, na okolinu i uslove svakidašnjeg opstanka, a ne kako udaljiti od stvarnosti.

Pored toga, svaki starešina župe na saveznim skupštinama izmenjivši misli sa ostalim starešinama u celoj kraljevini stiče širinu pogleda u radu koja obuhvata ceo jugoslovenski narod.

Nikakvi razlozi ne diktuju, da broj župa od 60 smanjimo na 9 i da se tako udaljimo od terena, kada nam je baš protivna svrha.

Administracija u Savezu može potpuno da se odeli od ideološkog i sokolskog programskog rada. Dinamiku akcije pretpostavlja ljudski ljudske vrednosti, ličan dodir i potstrekavanje, što uvek mora biti odeljeno od administracije.

MARKO DUGANDŽIJA (Brinje):

Reorganizacija sokolskih župa

To je postalo prema polemici u »Sok. Glasniku« važno pitanje. Padaju predložci raznovrsni, sve u cilju, da Sokolstvo zauzme što jaču poziciju u promicanju naše nacionalne stvari. Pregrupisanjem župa, hoće se još jedan akt, koji će uneti više života u organizaciju.

Ipak, od nove podele sokolskih župa, ne more se očekivati naročita korist. Moje je skromno mišljenje, da se ma bilo kakovom novom podelom, neće postići željeni cilj, naime neće se novom podelom razviti ideja tamo, gde ona do sada nije prenesena, a ni ojačati onamo, gde postoji društvo.

Podelom župa po banovinama postala bi administracija preopširna i zahtevala bi permanentan administrativni rad, dakle stalno činovništvo. To kod sadanjih župa ipak nije potreba.

Mi moramo priznati, da nemamo ljudi, koji će dobrovoljno raditi bez nagrade samo za Sokolstvo, jer pojedina vežu njegovu ličnu poslovi od kojih žive. Plaćati potrebno činovništvo, nebi se imalo otkud, jer kakovim novim porezom na društva, izgubili bi mnogo članova. Napokon, kamo bi to odvelo, kad bi 9 ili 10 župa držale svaka po desetak činovnika. Držati bi ih morali, pošto inače nebi mogle zadovoljiti svojim dužnostima.

Predlog podele župa po banovinama pao je i iz tog razloga, da bi se i

Sokolstvo podelilo po područjima, kako je podeljena naša država.

Podela države na velika upravna područja bila je potrebna i njome se postizava — pored ostalog — pojeftinjenje uprave, proširenje je kompetencija upravnim jedinicama, a Sokolstvo bi podelom župa po banovinama postiglo obratan rezultat. Skuplje upravu i birokratiziranje te uprave.

Mi smo privatna ustanova, dobrovoljni radnici na jačanju nacionalne i državne misli i kod nas kompetencija, rekao bih, jednaka je svugde. Otvoreno nam je polje rada i jednako delovanje iz najzabavnijih mesta.

Ja ne bih pitanje opće podele župa na nova područja stavljao na dnevni red. Živimo već odavno u sadanjoj podeli i sve do sada nije nam se nametala potreba za reorganizacijom.

Braća u sadanjim župskim upravama imaju za sobom svoja dela. Okupljeni su svakako najbolji Sokoli u upravama, istaknuti su u svojoj okolini, pa njih sa vodećih mesta uklanjati, umanjiti im sadanji delokrug, priznajmo, znači ubijati im ambicije uprkos njihove disciplinovanosti.

Svaki je ponosan na svoje delo, koje je izgradio i izgrađuje. Ako treba pojačati aktivitet u Sokolstvu, a to svakako treba, jer za tim težimo, onda pojačajmo rad u društvima i kod pojedina i neće se osećati potreba za reorganizacijom župa.

MIRO VELJAK:

Proste vežbe i njihovo sastavljanje

(Braći i sestrama sastavljačima prostih vežaba za god. 1932.)

Već više puta opazio sam na većim sokolskim sletovima izvođenje prostih vežaba, pre svega članova. Naročito se sećam nastupa, kad su se izvadale proste vežbe br. dr. Murnika, koje su važile skoro tri godine, a uspešni nisu bili takovi, kako bi morali da budu. Svak bi očekivao, da će po trogodišnjoj vežbi, biti postignuta najveća mera skladnosti. Gde su uzroci da se to nije postiglo? Objavljujem ove retke sada radi toga, jer je načelnik SKJ raspisao natečaj za proste vežbe svoju odeljenja za slovenski svesokolski slet u Pragu god. 1932. Braću, koja su se prihvatila sastavljanja, molio bih da skrenu pažnju na neke momente, koji dolaze u obzir kod učenja vežaba, a još više pri izvođenju na nastupima. Već u uvodu sam istakao, da u izvođenju nismo mogli postignuti pravu skladnost. Video si more ruku, među kojima skoro dve ruke nisu bile istovremeno u istom položaju. Za vežbe, koje se izvajavaju spojeno, mogao bih da ih nazovem »tekuće«, jer zapravo između jednoga i drugoga giba nema nijednog prekida i tu treba svestrane izvežbanosti. U gibu ne ostajemo niti za časak, jer već u isto vreme počnemo drugi. To je sigurno pravilno nastojanje, jer svaki vežbač mora nekoć da postigne stupanj, kada su mu vežbe neprekidno gibanje — kada gibanje jedne skupine mišića neopazice prelazi u drugo.

Mnogo sam se već zanimao sa vežbanjem prostih vežaba, a također i trudim sam se da bih postigao pravu skladnost, jer bi istom tada došle takve vežbe do pravog izražaja, a te harmonije — ako mogu to tako da nazovem — nisam postigao. Vežbao sam vežbe svakog vežbovnog sata, naučili su vežbe, ali skupnosti gibova nije bi

lo. Prema uspesima na nastupima sudio bih, da također i druga braća prednaci nisu mogli da to postignu. Gde su tome uzroci? Pre svega pripisujem taj nedostatak premaloj izvežbanosti vežbača; veliku ulogu, razume se, igra tu čuvstvo, koje se ne nalazi kod svakoga. Kako da shvatimo neizvežbanost vežbača? Većina vežbača ne zna niti pravilnih napetih gibova lakata i nogu, o zgrčenim i ugnutim i ne govorim. Isto tako su kruženja Ahilova petu skoro svih vežbača. Svaki prednaci zna, da se hoće dugo vremena dok se to nauči. Pri učenju prostih vežaba baš se te greške pojavljuju i to su praznine, koje se katkada uopšte ne daju ispuniti. Proste vežbe morale bi se sastojati od lakših gibova; bar se također i iz tih mogu da stvore lepi sastavi.

Po ratu smo napravili velik skok napred, jasno, više na papiru, nego u zbilji. Pogledajmo vežbe za slet iz g. 1914. i posleratne vežbe. Jednom u nimmom mogli bi okrstiti vežbe br. Vidmaru za Skoplje. Kako je učenje tih vežaba išlo hitro, prednaci su veoma lako posvećivali pažnju također i pojedinim gibovima. Nastupi, bar u Sok. ž. M., bili su zaista dobri. Glede drugih vežaba to ne mogu da tvrdim. Moramo da mislimo na to, da još uvek dobivamo i da ćemo dobivati članstvo, kojemu manjka toli potrebna škola: put od dece — naraštaja do člana. Ma lo je takovih, koji imaju sve to za sobom. Također i to je uzrok premale izvežbanosti. To se da odstraniti s postepenim otežavanjem vežaba. Sastavljač bi morao da u duhu gleda tišuću, među kojima 80% takovih, kojima nedostaju pravilni osnovni gibovi; od tih pak je skoro 10% takovih, koji po prvi put nastupaju. Mislim,

da ne potcenjujem naš napredak, ako to tvrdim. Mnogi nastupi su mi dokaz. Ako bi u vežbama išli postepenim putem, od lakšeg prema težem, otpala bi mnoga kritika naših nastupa. Teško je podati potpunu skladnost petorici ili deseterici, koji nastupaju na akademijskim — i to su izabrani — a kamo li to još tisućama!

Nije pak potreba, da bi proste vežbe obasizale samo obične — osnovne gibove, moraju se uvesti također i drugi, teži gibovi, a polako, u tim vežbama ove, u drugim opet one, sve po određenom osnovu. (Primer vežaba sa jednostavnim gibovima, a koje su efektivne i izdašne, to su vežbe br. Fr. Mačusa, koje je izvajao muški nastup na našem ovogodišnjem sletu u Beogradu. Istina, uspehi ne će biti tako brzi, ali će zato biti sigurni.)

Ako pak savezno načelnikstvo misli, da bi proste vežbe za Prag imale biti više reprezentativnoga značaja, to

onda otpada, jer bi došli u obzir samo bolji vežbači; ako se ide za masu, treba pak da se sastavljač obazire na to, da ima osobito danas mnogo ljudi, kojima treba mnogo i mnogo tesanja.

To se isto događa pri takmičarskim vežbama. Također i tamo bi morali »početici«, u pravom smislu reči, ali zato pak biti pri takmičenjima skrajno strogi.

U momem je društvu sada prednjački zbor raspisao takmičenja, koje je za sve vežbače članstvo kao i za naraštaj obavezno. Vežbe su lake, skoro sve sami osnovni gibovi, a pri takmičenju zahteva se tačna i precizna izvedba. Na taj način nadam se, da ćemo početnike dovesti do stupnja, kada će početi upoznavati i izvajati finese.

Nije mi bila namera kritika, tražim samo puteve za što uspešniji napredak našega Sokolstva.

IZ SAVEZA SKJ

Svim bratskim župama!

Lužičko-srpsko Sokolstvo, ova najmanja grana slovenske sokolske porodice, slavi 26. novembra o. g. deseto-godišnjicu svoga postanka. Ovaj jubilej značajan je ne samo za Sokolstvo, već i za čitavo Slovenstvo. Pozivamo stoga uprave bratskih župa, da braći Lužičkim Srbima pošalju svoje pismene čestitke i to najkasnije do 25. o. g. Čestitke neka se upućuju u preporučenom pismu na adresu: Gustav Jannack, Schriftleiter des Lužičko-serbski Sokolski Zvezjak, Bautzen i. Sa. Lauren-graben 4, Serbski dom, Nemačka.

Narodni praznik ČSR

Prema izveštajima koje smo primili, sva su naša bratska društva proslavila 28. oktobar kao narodni i državni praznik bratske Českoslovačke republike.

Savez SKJ pozdravio je bratsku ČOS ovim telegramom: »Soko kraljevine Jugoslavije raduje se velikom danu oslobođenja bratskog českoslovačkog naroda šaljuć pozdrave najbližoj braći, čije se bratstvo prekalilo u danima patnje i radosti, a koje će se i opet manifestirati, kada to zatraži poziv domovine.«

Kako čitamo u 44. broju »Sokolskog Vestnika«, organa ČOS, poslale su u Prag ČOS telegrafске čestitke ove naše župe: Beograd, Bjelovar, Celje, Cetinje, Ljubljana, Maribor, Mostar,

Niš, Novo mesto, Novi Sad, Skoplje, Split, Šibenik, Tuzla, Veliki Bečkerek i Zagreb.

POZIV

svim članovima načelnikstva i tehničkog odbora Saveza te župskim načelnicima i načelnicama!

Pozivam vas na sednicu zbora župskih načelnika, koja će se održati u nedelju dne 7. decembra 1930. u 9 sati pre podne u prostorijama Saveza SKJ u Beogradu. Terazije 7/II.

Dnevni red:

1. Otvorenje sednice i imenovanje zapisničara.
2. Izveštaj načelnika Saveza.
3. Program budućeg rada.
4. Dogovor o župskim sletovima i o IX. svesokolskom sletu u Pragu 1932. g.
5. Eventualije.

Prema pravilniku zbora župskih načelnika sednici imaju pravo učestvovati također načelnici i načelnice onih društava, koja imaju preko 400 članova vežbača i članica vežbačica. Načelnikstva tih društava neka odmah pošalju saveznom načelnikstvu u Ljubljani o tome odnosne dokaze.

Za sve učesnike sednice Ministarstvo saobraćaja, svojim rešenjem M. S. O. Br. 21.758 od 19. XI. 1930., odobrilo je polovičnu vožnju od dana 5 do 10. oktobra o. g.

Zdravo!

Ljubljana, dne 17. novembra 1930. Načelnik: Bajželj.

Jugoslovenska Sokolska Matica

Da bi se što bolje pospešio razvoj sokolske književnosti na području Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, odlučila je Jugoslovenska Sokolska Matica da počne sa izdavanjem »Sokolske književnice«, od koje će još tokom 1930. godine izaći prva tri sveska, koja su već u tisku.

I. svezak: E. Gangl, O sokolskoj ideji;

II. svezak: Ing. Lado Bevc, Sokolsko prosvetno delo;

III. svezak: Dr. Miroslav Tyrš, Naš zadatak, smer i cilj.

Točniji podaci toga pothvata biće obrazloženi u I. svesku.

Da omogućimo nabavu »Sokolske književnice« najširim sokolskim krugovima, odredili smo svakom svesku izvanredno nisku cenu po 3 Din.

Na informaciju pripominjemo, da će I. i II. svezak izaći na slovenačkom,

a III. svezak na srpsko-hrvatskom jeziku.

Oblik je priučan, oprema ukusna.

Pozivamo bratske župe, društva i pojedince, da se u obilnom broju prijave sa običnom dopisnicom. Priporučljivo je radi smanjenja troškova i poštarine, da se prijavi više naručnika pod skupnim naslovom (n. pr. Sokolsko društvo Skoplje naručuje 50 primeraka I. sveska, 50 primeraka II. sveska i 100 primeraka III. sveska »Sokolske književnice«. Novac se doznaje odmah po primitku knjiga putem priložene pološnice). Naš naslov je: J. S. M., Ljubljana, Narodni dom.

Raspošiljanjem »Sokolske književnice« počinjemo 1. decembra o. g.

Zdravo!

U Ljubljani, 7. novembra 1930. Jugoslovenska Sokolska Matica.

ROZMAN JANKO (Šmarje pri Jelšah):

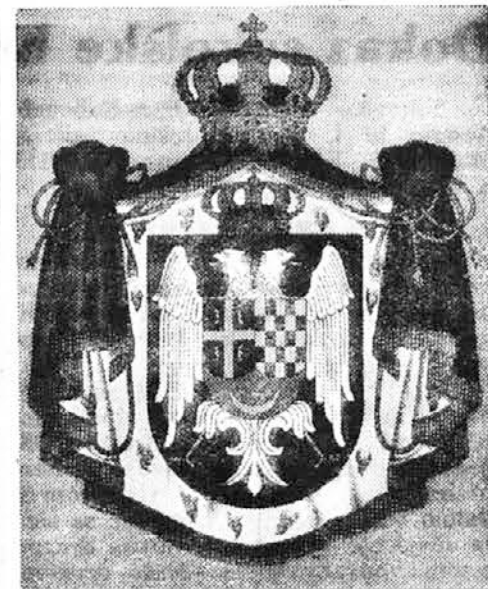
Za uspešno sokolsko delo na deželi

Poslajte nam narodnih in delavnih učiteljev, učiteljev, ki poznajo svoj izvishno nalog in jo vršijo z ljubeznijo do naroda, učiteljev, ki se zavajajo, da s štiurnim poukom se niso dovršili svoje celodnevne dolžnosti, učiteljev, katerim ni žrtve podati se med nas po svojem dnevnem pouku ter nam, ki nismo toliko srečni, da bi imeli svoje prosvetno ognjišče in svoje sokolske telovadnice, oznanjali sokolski evangelij, ter z njim kovali naš značaj in silo v naša okorna telesa. Poslajte nam učiteljev, ki se nas ne bodo izogibali iz sramu pred našo nevednostjo in okornostjo, temveč vabili k sebi v šolo, v šolsko telovadnico, da napravijo iz nas kulturne, značajne in močne ljudi, ki bodo naši vojski v ponos in pomoč v slučaju potrebe.

Če premostimo sad enoletnega dela SKJ, kateremu je za najvišjega me-

sta poverjena telesna in duševna vzgoja narodova, ugotovljamo z zadovoljstvom, da so povsod drugod vršili sokolski in kulturni delavci svoje izvishno delo zelo uspešno in nadvse častno. Novoustanovljena sokolska društva, novoustanovljene sokolske čete so sad njihovega plodnosnega enoletnega dela — le mi smo še vedno ti isti nesrečniki, ki do danes zaman se-gamo za temi dobrotami, ker se ne zdimo našim najbližjim kulturono-sem vredni teh dobrin. Dajte nam učiteljev izmed množice dobrih učiteljev, da zamujeno nadoknadimo in prinesejo v naš širni kraj luč — svetlobe.

Srez Šmarje pri Jelšah tvori 61 političnih občin z okroglo 50.000 prebivalci. V celem srezu obstoja danes šele troje sokolskih društev, v katerih je včlanjenih 270 pripadnikov. Sedeži

Naš državni grb

na jakoj lepenki veličine 45 x 54, veoma lepo izrađen, odobren po Ministarstvu prosvete sa priloženim kratkim opisom, dobije se kod Jugoslovenske Sokolske Matice, Ljubljana, Narodni dom, uz cenu od 20 Din više 10 Din za poštarinu i frankovanje.

tukajšnjih sokolskih društva so: trg Šmarje pri Jelšah s 300 prebivalci, od tega 94 članov sok. dr.; zdravilišče Rogaska Slatina s 650 prebivalci, od tega 89 članov sok. dr.; trg Rogatec s 700 prebivalci, od tega 87 članov sok. dr.

V ostalih 58 političnih občinah z 48.000 prebivalci ni niti enega sokolskega društva niti ene sokolske čete.

Takoj po ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije so tukajšnja sokolska društva, deloma z lepaki, deloma s pismenimi in ustnim vabilu pozvala Sokolu naklonjeno inteligencu, posebno ono, ki služe u večjih krajih tukajšnjega sresa, da pokuša ustanoviti u svojim krajih vsaj sokolske čete, če že ni moguće misliti na takojšnju ustanovitev sokolskih društva. Ta vabila so naletela na gluha ušesa ter ne morem imenovati niti častne izjeme. Med imenovanimi 58 občinami je 5 trgov, od katerih ima ima sleherni već kot dvakrat toliko prebivalcev kakor pa kraji s sokolskim društvu, ter je docela verjetno, da bi se s prav malenkostnim trudom dalo v svakem imenovanu trgov ustanoviti močno sokolsko društvo. Toda ne najde se niti enega, ki bi se zavzel za mnogobrojne pozive z vseh strani ter žrtvoval zapušćenemu delu našega naroda vsaj dve uri dela na teden.

V sokolskem tisku se je mnogo razmotrivalo o načinih narodovega prosvitljenja potom sokolskih društva. Predlagani su bili najrazličniji načini, od katerih naj si volju društva za svoj okoliš najprimernejši. Društva so poslegla po njih ter jih oživotvorila kolikor najveće su mogla. Uspeh ni izostao; posebno u sedežih sokolskih društva so se pomnožile vrste sokolske falange. Naravnost žalostna slika se nam nudi, če pogledamo sad sokolskega dela u krajih izven območja sokolskih društva. Za ta slednji neuspeh se ima zahvaliti ondno ljudstvo izključno le nedelavnosti onih, katere je postavila država baš za to na ta mesta, da vzgajaju najširše plasti telesno in duševno. Ta vzporedna dvojna vzgoja je predpisana z zakonom o Sokolu kraljevine Jugoslavije, zato tudi obli-gatna za tiste, ki so v prvi vrsti pozvani, da tako vzgajajo narod tudi u zadnji gorski vasi.

Uvažujući gornje, ne iščimo vzroka dosedanjim neuspehom u zastarelih sistemih sokolske vzgoje, katerim je priznana najboljša kvaliteta u najvišjega mesta, temveć u činole u nedelavnosti onih, ki so poklicani, da stoje u najožjem stiku u ljudstvom. Pridružujem se klicu pozabljenih in ponižanih ter kličem: Dajte jim vrtnarjev, ki bodo u ljubezniju u srecu, u vedrim čelom in u knjičasto roko sadili u srecu ponižanih bratov in sester rože, ki se bleste u slehernega sokolskega prapora u imenom: »Bratstvo, enakost, svoboda — lepota, dobrota, resnica.«

Pozdravi Savezu SKJ

Gorenja vas. Prvemu sokolskemu podstarosti. Narod, biva uoć na meji domovine, zbran 16. XI. u Sokolskom domu u Sovodnju nad Škofjo Loko ob priliki prosvetne prireditve, navdušeno pozdravlja svojega starostu prestolonaslednika Petra, se klanja sokolski misli ter bratsko pozdravlja Tebe, vse sokolske sestre in brate in kliče: Naprej u delu za kralja in domovino! Zdravo! — Starosta Karel Marolt, župan Janko Jezeršek, učitelj Janko Štefe.

Velenje. Zbrani na ustanovnem obćnem zboru Sokolskega društva Velenje, ki bo glasnik večnolep sokolske ideje u tukajšnjem rud. revirju in središču lepe Šaleške doline, obdanom od zavednih okoliških obćin, se javljamo do zadnjega diha u službu domovini s sokolsko zapisnice u pozdravu našem starešini Njegovemu Višočanstvu prestolonasledniku Petru! Zdravo! — Za Sokolsko društvo Velenje: starosta Kurnik, tajnik Pušenjak.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA BANJA LUKA

SOKOLSKO DRUŠTVO DRVAR.

† Brat Jovo Lovrić.

25. oktobra o. g. preminuo je u svojoj 45. godini života brat Jovo Lovrić, član Sokolskog društva Drvar, opštinski načelnik, ugledni građanin i privrednik.

Pokojnik je bio jedinstven primer vredna, štedljiva, predužimljiva, tačna i poštena čoveka i građanina. Pored toga bio je vrlo blage naravi i uvek vedra raspoloženja. Zbog tih njegovih vrлина bio je poštovan, voljen i veoma cenjen u svim redovima građanstva.

Za drvarsko Sokolsko društvo

stekao je brat Jovo, naročito kao predsednik građanskog odbora društvenog doma dovršenog pre dve godine, neocenjivih zasluga na čemu će mu društvo biti veći blagodatno.

Isprajući pokojnika do večne kuće bio je veličanstven, a u njemu je učestvovalo celokupno građanstvo i veliki broj težačkog sveta iz okolice. Pred Sokolskim domom oprostiti se sa pokojnikom, u ime Sokolskog društva, brat starešina, a na groblju, u ime svih mesnih kulturno-prosvetnih ustanova, društveni prosvetar.

Slava bratu Jovi Lovriću i večna mu pomen među Sokolima!

ŽUPA BEOGRAD

SOKOLSKO DRUŠTVO RUMA.

I. prednjački tečaj.

Sokolsko društvo Ruma nemajući dovoljan broj stručnih prednjaka, a uz to uviđajući da napredak društva u najvećoj meri zavisi od ovih, stavilo je sebi u zadatak, da u ovoj godini, pored ostalog, pristupi radu oko obrazovanja dobrog prednjačkog kadra. U

brat dr. Soretić sa temom: »Sokolski idealizam«. Posle tog krasnog predavanja slušaoci tečaja zahvalili su se predavaču i vodi tečaja br. ing. Pajiću i u znak sećanja na provedene časove u Rumi predali mu malu statu u vežbača sa palicom. Brat Pajić je odgovorio i zahvalio se na toj dragoj uspomeni uputivši nekoliko reči braći slušaocima. Zatim su podeljena uverenja

I. prednjački tečaj Sokolskog društva Ruma

tu svrhu društvo je zamolilo T. O. župe, da mu iz svoje sredine pošalje jednog brata, koji bi u toku od 15 dana održao prednjački tečaj u društvu. T. O. župe iako priređuje dva tečaja po mesec dana u Beogradu, a uviđajući nemogućnost odašiljanja slušaoca iz Ruma na taj tečaj, izišao je u susret opravdanoj želji i za održanje tečaja poslao brata ing. Vojislava Pajića, zamenskog načelnika župe.

Tečaj je održan od 7. do 19. oktobra o. g. sa po tri časa dnevno, od 20. do 23. Veći broj časova niti pak drago vreme nije se moglo uzeti usled toga, što su slušaoci većinom bili po svome zanimanju preko celog dana zaposleni. Predavanja su bila teorijska i praktična i prešlo se je ukratko: sokolski sistem i metodika, vežbe na spravama i sa spravama, proste vežbe, laka atletika, istorija Sokolstva, sokolska ideja i t. d.

Iako je vreme bilo vrlo kratko za temeljnu obradu vrlo obične grude za ovakve tečajeve, ipak su se, kako u toku tako i na kraju tečaja pokazali dobri rezultati. Slušaoci je bilo svega 21 i to: 16 muških i 5 ženskih, od kojih dve naraštajke. Svi su bili neopisno uredni, pažljivi, puni volje i energije za rad, iako i dolikuje Sokolima, a pogotovu prednjačkim pripravnima. To je jedna između ostalih činjenica da je sam tečaj imao uspeha. Treba napomenuti da je to ipak bio priličan napor za njih. Preko celog dana zaposleni su po svojim radnjama, a uveče mesto odmora, na predavanje do kasno u noć. Napor je bio, ali je volja jača.

Na završetku tečaja, u nedelju 19. oktobra u 8 časova pre podne, održan je ispit radi što tačnije slike rada i uspeha na njemu i na osnovu kojeg su slušaoci dobili uverenja o pohađanju tečaja. Ispit je odavao sliku jednog društvenog prednjačkog tečaja.

Predavačima su završili sa odličnim uspehom braća: 1. Ljubomir Vukelić; 2. Stevan Bajalović i 3. V. Tertner; sa vrlo dobrim braća: 1. Dušan Vuković; 2. V. Vesko; 3. Jakov Kazeler; 4. Dušan Popović; 5. Jovan Milosavljević; 6. Većko Marković; sestre: 1. Ljubica Vorkapić; 2. Vida Pašić i 3. Drena Nikohe. Sa dobrim uspehom braća: 1. Sava Petrović; 2. Teodor Kukulj; 3. Stevan Miličević; 4. Kosta Pajić i 5. Dorda Kulić; sestre: 1. Danica Dedić i 2. Jovanka Kulić.

Kao što se vidi, uspeh je vrlo dobar. Istog dana popodne održano je selo sa predavanjem i predajom. Uverenja. Predavanje je održao starešina. Sa ovim je završena jedna vrlo

korisna priredba — prednjački tečaj u Rumi.

Sokolsko društvo Ruma poslednjih godina krenulo je napred pravim sokolskim putem. U mestu, gde ima veliki broj neslovenskog življa, uspešno je da stvori nacionalno žarište — jedno lepo i razvijeno sokolsko gnezdo, u kome omladina provodi svoje časove. Kad se pak znaju prilike u Rumi, pod kojima se ovo društvo razvija, mora se priznati, da je društvo zaista postiglo lep uspeh u svom radu. Ima priličan broj članstva, priređuje javne vežbe i akademije, pomaže i susedna društva u istom i t. d. Što je najvažnije, oseća se u njemu pravi sokolski duh i vrlo dobra sokolska disciplina. Vrlo primerna pojava, da je starešina sa upravom u vrlo čestom neposrednom dodiru sa članstvom iskorisćujući zgodne prilike, da se i po koja sokolska reč čuje. Korisne posledice već su se i pokazale.

U prednjačkom zboru su većim delom ljudi mnogi sa malim iskustvom u radu, ali zato puni volje i poleta. Stoga je uprava pravilno shvatila važnost spremnih, sposobnih i iskrenih prednjaka te se postarala da se donde ta praznina ispunji. Svi ostali uslovi za napredak društva su tu. Higijensko vrlo prostrana vežbaonica sa potrebnim prostorijama, letnje vežbašnice uz samu vežbaonicu, sprava prilično — u svih velika volja.

Pored svega ovoga, moramo napomenuti tu jednu vrlo važnu a i dosta žalosnu pojavu, koja u mnogome sprečava društvo u svome potpunom razvitku i napretku, a to je: U Rumi postoji puna osmorazredna mešovita gimnazija. Od tih mnogobrojnih daka ne da ima mali broj učenika u Sokolu, nego može se reći ni jedan. Zašto je tako? Gde ta daka omladina provodi svoje slobodne časove, ako ne u sokolskim vežbaonicama? Gde leži uzrok ovome? Na tu pojavu treba obratiti mnogo više pažnje i otkloniti smetnje. Sokolsko društvo kao takvo otvoreno je za svakog ispravnog državljanina naše kraljevine. Ono nije i ne sme biti organizacija jedne klase. Da od ovoga društvo ima velike štete ne treba ni govoriti.

Uzred budi rečeno, u istoj gimnaziji postoji vrlo jaka i mnogobrojna organizacija skauta koju naročito i pomaže jedan od gg. profesora.

Smatramo za dužnost da iznesemo ove pojedinosti, kako bi se u buduću otklonile, da ne štete sokolskom radu i da bi na kraju samo društvo zauzelo onaj položaj, kakov mu i prema njegovim zadacima i pripada.

ŽUPA BJELOVAR

SOKOLSKO DRUŠTVO ĐURĐEVAC.

Već skoro godinu dana je kod nas u Đurđevcu osnovano Sokolsko društvo. Dosada društvo ima 164 člana i preko 100 naraštaja i dece. Članovi društva razvise snažnu akciju da se opća društvenost mesta centralizuje u Sokolu, pa je malo nakon svog osnutka osnovalo i svoju tenis sekciju, uređilo igralište i pribavilo potrebno za taj sport.

Sada društvo osniva i svoju čitaonicu. Osim toga je društvo primilo na vežbanje školsku decu građanske i osnovne škole u mestu. Te dece ima oko 600. Sada se radi da društvo primi pod svoje okrilje i sokolsku četu u Ferdinandovcu, koja je dosada bila pod okriljem Sokolskog društva u Virovitici.

Kako se iz tog kratkog prikaza vidi, društvo je kroz ovo kratko vreme razvilo snažnu akciju za širenje sokolske misli na svim poljima, ali na žalost kod kompetentnih ne nalazi na ono razumevanje i predusretljivost, koja bi bila potrebna.

Kraj tako razgranane delatnosti, gde treba tek stvarati organizacije, koje dosada u mestu nisu postojale, trebalo bi društvu finansijskih sredstava koje ono iz svojih članskih uloga ne može namagati.

Najpreča briga društva su školska deca. Društvo nema nego samo jednog člana vežbača, koji ima prednjački tečaj. Nema dapače dovoljan broj niti vežbača toliko uvežbanih, da bi

mogli preuzeti svu decu na vežbanje. Samo društvo opet ne može iz svojih sredstava pokrivati sve izdatke skupčane vežbanjem tolikog broja dece.

Radi toga, se je društvo više puta obraćalo na mesno općinsko poglavarstvo za novčanu pomoć, ali zalud. Molbe su bile sve redom odbite, premda se tu radi o interesu mesne dece, koja u svojim školama uopće nemaju prostora za gimnastiku.

Društvo se je obraćalo više puta župi, Savezu i Ministarstvu prosvete molbama, da se u Đurđevcu namesti jedan nastavnik osnovne ili građanske škole, koji je Soko i prednjak ili barem dobar vežbač, pa da taj preuzme sokolsko vaspitanje školske dece.

I te molbe su redom bile odbijane, premda u Đurđevcu sada nema ni jednog nastavnika, koji bi se zanimao gimnastikom.

Ovde je na granici Mađarska i najpreča je potreba da se široke mase orijentiraju sokolski.

Za to je društvo i prihvatilo decu, da barem njih učini Sokolima, u koliko im roditelji nisu. Ta deca moraju u budućnosti postati stražari državne granice.

Baš o povoljnom rešenju tog pitanja vežbe školske dece ovisi ne samo postojanje i prosperitet društva, nego i život samog Sokolstva u ovom kraju.

Radi toga se društvo i ovim putem obraća na nadležne faktore s molbom, da ga pomognu u nastojanju za ostvarenje sokolskih ideala.

Uprava.

ŽUPA CELJE

ZUPNI PREDNJAŠKI TEČAJ.

Mogoćen porast sokolske organizacije zahteva tudi veće število dobrih sokolskih prednjakov. Tež zahtevi je mogoče zadostiti edino s prirejanjem prednjaških tečajev, kjer naj se bodoči sokolski delavci navadijo sokolske vzgoje. Sokolska župa Celje je priredila štirinajstredni prednjaški tečaj, ki je bil predvsem namenjen učiteljstvu. Vsem udeležencem je župa nudila brezplačno stanovanje in hrano.

Ob prihodu v tečaj so bili vsi tečajniki zdravniško preiskani. Tečaj je trajal od 12. do 26. oktobra. V tem odmerjenem času je bilo treba dati udeležencem tečaja ono temeljno znanje, brez katerega ne more prednjak poglobiti svojega študija. Še več, treba jim je bilo dati navdušenja za nesebično delo. Otvoril ga je s prisrčnim nagovorom br. Jože Smertnik posejal, da ga 31 bratov in to sledeči: Berce Rafko, Brišnik Jože, Dacar Viktor, Donik Anton, Hajnske Franc, Irman Franc, Jožep Viktor, Jurček Ivan, Klun France, Kodrič Stane, Košutnik Silvo, Koželj Mirko, Kramarič Janko, Mahkota Milan, Pavlič Jofrem, Pirtosek Franc, Polanc Adolf, Robinščak Srečo, Salberger Bogo, Slavec Ivan, Stanič Ernest, Stokovnik Znanok, Sudar Gabrijel, Šulin Matko, Tomazič Maks, Venturini Oskar, Volavšek Anton, Vovk Stane, Zupan Jože, Zupanek Jože, Zitnik Maks.

Pouk je trajal dnevno po 8 ur, skupno število ur je bilo 102. Predavalo se je o sestavi, metodiki, varovanju, ritmični telovadbi, ideji telovadbi dece in naraščaja lahki atletiki, zgodovini Sokolstva, prvi pomoči in o nalezljivih boleznih. Predavatelji pa so bili bratje: Jože Smertnik, dr. Milko Hrašovec, Lojze Vrbovec, Ivan Lavrenčič, dr. Rebernik, dr. Fišer in Stanek Burja.

Zdravstveno stanje tečajnikov je bilo odlično. Br. Burja je s svojo energijo vzdržal najlepši red in točnost skozi vse dni tečaja, in to ne samo v telovadnici, ampak tudi v stanovanju, ki so ga tečajniki sami morali upravljaliti. Bilo je kakor v internatu. Ob 22. uri so hodili spat, a vstajali so ob pol 7. uri. Pokazali so veliko zanimanja in stremljenja, da se usposobijo za sokolske pionirje.

Poleg resnega dela v telovadnici je bilo odlično tudi za družabnost. Ob nedeljah so bili izleti. Zupno starešinstvo je priredilo čajanko na čast udeležencev tečaja, katero so v velikem številu posetili bratje in sestre celjskega Sokola. Bil je prav pri srčen sokolski večer, katerega je otvoril župni starosta brat Jože Smertnik. S toplimi besedami je pozdravil naraščajočo, posebno brate tečajnike, pozivajoč jih na nesebično sokolsko delo. V imenu tečajnikov se je zahvalil župnemu starešinstvu in vsem predavateljem za trud brat Hajnske, zagotavljač, da tečaj ne bo in ne sme biti brezplođen.

Ob tej priliki so prejele sestre Križmančič Marjučič, Križmančič Milka, Kovač Vera in Mira Diehl, ki so se udeležile sokolskih tekm v Poznanju leta 1929, odlikovanja poljskega sokolskega saveza.

V nedeljo 26. oktobra so se udeležencem razdelila potrdila o obisku tečaja, nakar smo se bratsko poslovili. Društveni in župski izpiti se bodo vršili meseca januarja prihodnjega leta.

SOKOLSKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELSAH.

Društvo je moralo prekinuti svoje noiranje delo zaradi prenovitve sokolske dvorane. Br. Habjan, lastnik dvorane je sam prevzel delo, kar nam je najboljšje jamstvo, da bo prenovljena dvorana odgovarjala v vsakem oziru svojemu vzvišenemu namenu. Otvoritev prenovljene dvorane se bo vršila prve dni meseca decembra na svečan način in s sodelovanjem vseh Sokolu naklonjenih društev, na kar že sedaj opozarjamo sosedna društva.

SOKOLSKO DRUŠTVO PLEVLJE.

† Br. Stevan M. Debeljević, inženjer.

Na dan 31. oktobra preminuo je u Nevesinju, u 38. godini života, šef građevinske sekcije u Nevesinju, biyši

† Br. Inž. Stevan M. Debeljević

starešina Sokolskog društva Plevlje i zamenik starešine Sokolske župe Užice, brat inž. Stevan M. Debeljević.

Smrću brata Debeljevića ugasio se još jedan mlad sokolski život. U bratu Debeljeviću naše je Sokolstvo mnogo

Dne 6. septembra je proslavilo društvo rojstni dan Nj. Vis. prestola naslednika s koncertom pomnoženega sokolskega orkestra. O pomenu tega dne je govoril starosta br. dr. Sasel, ki je za svoj govor žel nepopisno navdušenje številnega občinstva. Na najvišje mesto je bila odposlana vdanost na brzojavka.

Češkoslovaški narodni praznik je proslavilo društvo dne 28. oktobra v gostilniških prostorih g. Gradta. Proslavo je otvoril naš neumorni predavatelj br. dr. Saselj ter v enournem predavanju seznanil številno občinstvo z zgodovino bratskega češkoslovaškega naroda. V svojem govoru se je dotaknil tudi naših neodrešenih bratov izven meja Jugoslavije. Po končanem govoru je bila odposlana g. gen. konzulu Češkoslovaške republike v Ljubljani pozdravna brzojavka.

USTANOVITEV SOKOLSKEGA DRUŠTVA V VELIKI PIREŠICI.

V sredo 26. oktobra t. l. je sklical pripravljani odbor v Veliki Pirešici sestanek, katerega se je udeležila 7-članska delegacija župnega starešinstva s starešino bratom Smertnikom na čelu. Sestanku je predsedoval brat Martin Teržan. Navzočih je bilo okoli 40 oseb, ki vsi pripadajo kmečkemu stanu. V daljših izjavanjih je župni starešina opisal cilje in naloge Sokolstva in izrazil posebno radost, da se je v popolnoma kmečkem okolišu zbudila želja ustanoviti lastno sokolsko društvo. Ta pojav je tem veseljši, ker je le z najtesnejšim sodelovanjem našega kmečkega prebivalstva, ki je jedro države, zagotovljena sokolstvu lepša bodočnost. V jedratem govoru je vzpodbujal navzoče br. Davorin Krajnc, da se poprimajo dela pri Sokolu, ki sta mu domovina in država nad vse, ki ne pozna stanovskih razlik in je brat bratu enako ljub, pa bil kateregakoli stanu.

Da se bo moglo čimprej pričeti s telovadbo, poseča br. Oplotnik Konrad iz Pirešice dvakrat tedensko večerno telovadbo pri Sokolskem društvu v Celju. Pirešica je oddaljena od Celja 9 km, zamuda časa je občutna, povratek nič kaj prijeten zlasti v tem letnem času. Vidi se, da imajo bratje v Veliki Pirešici trdno voljo, postati čimprej člani velike jugoslovenske sokolske družine.

ŽUPA UŽICE

SOKOLSKO DRUŠTVO PLEVLJE.

† Br. Stevan M. Debeljević, inženjer.

Na dan 31. oktobra preminuo je u Nevesinju, u 38. godini života, šef građevinske sekcije u Nevesinju, biyši

† Br. Inž. Stevan M. Debeljević

starešina Sokolskog društva Plevlje i zamenik starešine Sokolske župe Užice, brat inž. Stevan M. Debeljević.

Smrću brata Debeljevića ugasio se još jedan mlad sokolski život. U bratu Debeljeviću naše je Sokolstvo mnogo

izgubilo. Sokolsko društvo Plevlje izgubilo je svoga najstarešijeg i najboljeg člana i brata Sokola, Brat Debeljević bio je najomiljeniji sokolski i uopšte intelektualni radnik u ovom kraju.

Naš mili pokojnik prenet je i sahranjen u Plevlju 2. o. m. na veoma svečan način. Kovčeg pokojnika sačekala su naša braća ispred varoši i ispred odra postavili se kao počasna sokolska straža. Ceo raspored sprovođa uzelo je na sebe ovdašnje Sokolsko društvo u ime koga se, kao poslednji govornik nag robu, sa svojim odličnim starešinom oprostiti tajnih brat A. Ilić. Iza toga su braća i sestre po poslednji put pozdravili svoga omiljenog starešinu sa svojim sokolskim »Zdravola«.

Još kao student, brat Debeljević bio je uvek najistaknutiji i najomiljeniji među svojim drugovima. Kad je 1913. g. prvi put osnovano Sokolsko društvo u Plevljama, brat Debeljević je već tada kao student bio načelnik toga društva. Ne samo za Sokolstvo, nego i za sve kulturno-prosvetne, ekonomske i uopšte napredne pokrete u svom mestu, brat Debeljević se najviše zalagao i svuda najaktivnije saradivao. Pa i u najkritičnijim momentima, ležeći u postelji, interesovao se za sve, i svojim mladim davao direktive i za službene poslove i budnim okom pratitio razvoj svih događaja.

U bratu Debeljeviću Plevlje je izgubilo najaktivnijeg i najjačeg intelektualca.

Zavetujući se, da ćemo sa pobožnošću kao svetinju čuvati uspomenu na našeg najomiljenijeg brata i starešinu, kličemo mu: Slava!

ŽUPA NOVO MESTO

SOKOLSKO DRUŠTVO NOVO MESTO.

† Br. Anton Bugar.

V ponedeljek dne 11. novembra t. l. je umrl u Novem mestu br. Anton Bugar, blagajnik Sokolske župe in podstarosta Sokolskega društva Novo mesto.

V nedeljo, 9. novembra t. l. je pregledoval župno blagajno br. Lacko Križ iz Zagreba kot savezni odposlanec in dognal, da ima br. Bugar blagajno v najlepšem redu. Kdo bi si bil mislil, da bo moral br. Bugar že drugi dan dati račun tudi o svojem življenju.

V ponedeljek je br. Bugar še ves dan opravljaj svoje delo kot dirigent podružnice Ljubljanske kreditne banke. Zvečer pa mu je prišlo slabo in je kmalu potem izdihni svoje dušo. Ta žalostna novica je pretresla vse mesto, posebno nas, njegove sokolske brate.

V torek smo ga pokopali z vsemi častmi, ki jih premore podeželsko društvo. Br. Bugar je to, še več tudi zaslužil. Bil je ustanovitelj Sokolskega društva in eden njegovih najstarejših članov. Več let je bil župni blagajnik in podstarosta našega društva. Br. Bugar je bil Sokol kakor jih je malo. Ko se je on posvetil Sokolstvu, je bilo sodelovanje še težko, zlasti za uradnika, kar je bil on. Ker je bil član Sokolskega društva, so mu pretili, da ga bodo postavili. Ali br. Bugar se tega ni ustrašil, ampak se še bolj oklenil Sokolstva, v katerem je videl rešitev svojega naroda in znamenje, v katerem bo zmagal. Tega prepričanja mu tudi ni omajalo vse njegovo kasnejše življenje, v katerem je imel dosti skrbij in dosti samozatajevanja, da je vgojil svoje 4 otroke tako, da so mu bili v ponos in v srečo.

Vkljub visokim letom je br. Bugar opravljaj goreče svoje sokolske

dolžnosti: pri nobeni sokolski prireditvi ga nismo pogrešali, nobene župne ali društvene seje ni zamudil; vsako delo, katero mu je bilo naročeno, je opravil vestno.

On ni bil Sokol samo po kroju, ampak je vse njegovo življenje slonelo na sokolskih načelih: bil je trezen, priden, pošten, neomahljiv, odkrit, srčen, dober ter navdušen Slovan.

Marsikomu je bil br. Burgar vzor in vzgled. Vsi smo bili ponosni nanj in veseli, da ga imamo v svojih vrstah. Zato ga bomo tudi pogrešali in še leta in leta bo nenadomestljiv. Sokolstvu je ostal zvest do svoje prerane smrti. Koliko bi bil še lahko storil za svojce

in za svoje drago Sokolstvo posebno sedaj, ko je napočila njegova zlata doba.

Br. Burgar je šel pot vsega človeškega in minljivega. Njegove sokolske odlike pa bodo ostale v našem spominu in nas vodile po sokolskih potih do sokolskih višav.

Br. Burgar! Mi, ki nas je potrla tako nepričakovano ločitev, Te ne pozabimo. Ravnali se bomo po Tebi in nadaljevali sokolsko delo.

To zagotovilo, to prisego Ti poslagamo na Tvojo predragostno gomilo, in ona naj Ti bo iz sokolskega bratstva izklesan spomenik.

Naraštajka Šubert Eliška deklarovala je češko pesmu: »Oslobodimo narod«, te se prisutnima vanredno svidela češka narodna nošnja. Naraštajec Črha deklaroval je na češko: »Boj za slobodu na Beloj gorici«. Orkestar vojne muzike, pojava sokolskim orkestrom odsvirao je jednu Dvořakovu skladbu. Naraštajka Rubinić deklarovala je najnoviju pesmu od Katalinić Jeretova: »Čehoslovacima«. Brat Škarpa Ivo održao je iscrpivo i lepo predavanje o češko-jugoslovenskoj uzajamnosti.

Uspeli program završen je sveslovenskom himnom. Posle programa razvila se animirana zabava.

12. oktobra u gradskoj gombaoni komemoraciju povodom 10 godišnjice koruskog plebiscita.

U zelenilom dekoriranoj dvorani, visle su slike istarskih mučenika obavijene državnom trobojkom, preko koje se nalazio crni flor.

U 11 časova skupili su se predstavnici svih vlasti u Varaždinu sa brojnim članstvom Sokola i ostali građani. Komemoracija je započela sviranjem himne, nakon čega je naraštajka Mlakar Stefica deklarirala Gregorčičevu: »Na potučanoj zemlji«. Brat potstarešina održao prigodno predavanje o Koruskoj, povod plebiscitu, borbu za glasove, koja je kod

Nemaca prešla u pravi teror, ispad glasovanja. Prikazao je uzroke našega poraza, posledice plebiscita i današnji položaj slovenske manjine u Austriji. Odlično predavanje završio je brat potstarešina na prisutne, da ne zabore na braću u otetim krajevima.

Brat Šifman otpjevao je 2 pesme od Vilhara »Mornar« i »Kam«. Ta je tačka bila mnogo odobravana.

Komemoracija je završena sviranjem »Kosovo« od Jenka.

Na komemoraciji svirala je vojna muzika pojačana članovima sokolskog orkestra. Orkestrom je ravnao kapelnik vojne muzike brat Stecha.

ŽUPA KARLOVAC

SOKOLSKO DRUŠTVO KARLOVAC

Prema uputama savezne uprave komemoriralo je društvo na dostojan način dan koruskog plebiscita dne 12. oktobra o. g. Ispred lepog broja sveukupnog članstva uzeo je uvodnu reč prosvetar društva brat Josip Nikšić, koji je općenito prikazao koruski plebiscit sa narodno-obrambene strane, a zatim je brat Marko Sablić prikazao tok diplomatske i vojne akcije, te rezultat samoga plebiscita, a na vrlo iscrpan i pregledan način.

Društvo značajnu priredbu održalo je Sokolsko društvo prigodom proslave dana oslobodenja čehoslovačkog naroda. U zajednici sa braćom Čehoslovacima iz Češke Besede u Karlovcu proslavilo je društvo vrlo lepo taj dan u subotu 25. oktobra sa biranim programom. Proslavu je otvorio vrlo temperamentnim pozdravom starešina

brat dr. Josip Variola, čiji je govor popratila sokolska fanfara sviranjem himne. Nato je sestra Jelka Kopřiva deklarovala (češki) »28. oktobar« od Milana Tučika. Tada je održao svoje predavanje »O ulozi čl. legionara u borbi za oslobodenje« društveni prosvetar brat Josip Nikšić. Njegovo predavanje, koje je potrajalo jedno ¾ sata, zbog svoje naročite interesantnosti, držalo je članstvo i općinstvo u najvećoj napetosti. Predavanje je bilo ne samo aktuelno, već i veoma poučno, a što su priznali i sami Čehoslovaci, direktni svedoci velikih dana čl. legionara.

Nakon što je brat Josip Kopřiva pozdravio prisutne u ime Čehoslovačke Besede, završena je ova lepa priredba, sa koje je odaslan brojajni pozdrav župe Čehoslovačkoj Obci Sokolskoj, sviranjem himne »Oj Sloveni«.

ŽUPA MARIBOR

SOKOLSKO DRUŠTVO VARAŽDIN

Proslava čehoslovačkog oslobodenja.

U nedelju dne 26. oktobra proslavilo je Sokolsko društvo zajedno sa Češkom Besedom u Varaždinu 12. godišnjicu oslobodenja.

U krasno okićenoj dvorani gradske gombaone visle su slike prezidenta Masaryka i kralja Aleksandra, okićene narodnim zastavama Čehoslovačke i Jugoslavije, okružene brojnim žaruljama.

Brat starešina Novaković Stjepan

otvorio je akademiju krasnim govorom, u kojem je naveo sve momente, kada se česko-jugoslovensko bratstvo očitavalo, naročito je naglasio ulogu braće Čehoslovaka povoljom progona naše braće u Istri. Zahvaljuje braći Čehoslovacima na podupiranju u borbi proti zajedničkom neprijatelju. Nakon pozdrava brata starešine odsvirala je vojna muzika čehoslovačku himnu. U ime Češke Besede zahvalio se brat Vanek Mr. Josip, nakon čega je muzika odsvirala jugoslovensku himnu.

SOKOLSKO DRUŠTVO SLOVENJ-GRAD

Tukajšnje Sokolsko društvo je proslavilo čehoslovaški narodni praznik 28. oktobra na prav lep i dostojan način. Proslava se je vršila u Sokolskom domu. Po sokolski koračnici se je ob petju naše i čehoslovačke narodne himne dignil zastor in pokazala se je krasna živa slika »Čehoslovaško-jugoslovensko pobratimstvo«. Po živi sliki je deklarirala naraštajnica Zdenka Romoldova Reharjevo »Jugosloveni čehoslovaškim bratom«. V kratkem, a zanosnem govoru je starosta br. dr. Železnikar očrtal pomen 28. oktobra za čehoslovaški, a tudi jugoslovenski narod ter predstavil mnogostevilnemu občinstvu slavnostnega predavatelja br. dr. L. Pivka iz Maribora, ki je v dolgem in nadvse zanimivem predavanju podal posamezne faze križevoga pota naših bratov Čehoslovakov do osvobođenja. Po predavanju su sledile koncertne točke slovenjgraškega salonskega orkestra in pevskega društva ter se je razvila animirana zabava.

Uspeli večera je bil nad vse lep. Velika dvorana sokolskega doma je bila nabito polna, kar je zopet dokaz, da si Sokol pridobiva med tukajšnjim občinstvom vedno več simpatij. Po hvalno moramo priznati, da so številne trobojnice na hišah in oknih dale tudi mestu slavnostno lice.

SOKOLSKO DRUŠTVO VARAŽDIN

Komemoracija povodom 10 godišnjice koruskog plebiscita.

Na poticaj Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, održalo je Sokolsko društvo u Varaždinu u nedelju dne

Preporučamo tvrtke, koje oglašuju u Sokolskom Glasniku!

Klišeeje

vseh vrst, enobarvne in večbarvne izdeluje klišarna

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA

SV. PETRA NASIP ŠT. 23

Telefon št. 2495

PETER ŽITNIK
SPLOŠNO KLEPARSTVO
instalacija strelodvoda
našega sistema in vrtanje
lesnocementnih streh.
LJUBLJANA
AMBROJEV TRG ŠT. 9

ZAJTRKOVALNICA
ŠČURK & VRTAČIČ
Ljubljana, Dunajska cesta 12
priporoča vedno sveže
delikatesne izdelke ter prist-
na domača in tuja vina.

MAŠHE

Познато је — да
свима конкурише
»СОЛИДНОСТ«
Теразје 5. пасаж.

SLETSKE ZNAČKE

kao i sve vrsti sportske i društvene, emajlirane ili samo tlačene, te

ORDENE I MEDALJE

izradjuje u ukusnoj i najlepšoj izvedbi

GRIESBACH I KNAUS

Tvornica zlatne i srebrne robe, sportskih i društvenih znakova
ZAGREB, ILICA BR. 17 (DVORIŠTE)

PRAVILA

sokolskog društva i čete dobiju se kod Jugoslovenske Sokolske Matice, Ljubljana (Narodni dom). Cena 2 Din

ZLATAR IN URAR

IVAN PAKIŽ

Ljubljana, Pred Škofijo 15

Precizne žepne ure Schaffhausen, Omega, Döxa, Junghans. 4 jetno jamstvo!

Posojilnica v Mariboru

Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z o. p. ● Telefon št. 108

Narodni dom

Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5%, proti odpovedi na 3 mesece po 7%. Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hranilnih vlog nad Din 80,000,000—, rezervnih zakladov nad Din 5,000,000—.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrebštinama, koje su potrebne za izvajanje programa i za postignuće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspacava tiskalice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije.

Komisijaska prodaja odora sviju kategorija.

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
Zahtevajte cenik!

UČITELJSKA TISKARNA

FRANČIŠKANSKA UL. 22/12

je najmodernije urejena in izvršuje vsa

tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernijšega / Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige /

ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku / Brošure in knjige v malih in največjih nakladah / Časopise, revije in mladinske liste / Okusna oprema ilustriranih katalogov, plakatov, cenikov in reklamnih listov / Lastna tvornica šolskih zvezkov / Šolski zvezki za osnov., mešč., sred. šole / Risanke, dnevniki, beležnice /

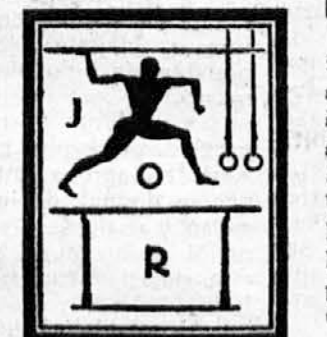
Notni papir / Zvezki za okroglo pisanje

Tvornica gimnastičkih i sportskih sprava

J. Oražem

Ribnica, Dolenjsko

OSNOVANA 1881. GOD.

izradjuje sve sokolske vežbače sprave, opreme čitavih društvenih i školskih vežbaona, sportske potrebštine za laku atletiku, sprave za letna vežbališta, kupališta i bašče ljubljanske, sprave za decu itd. Izrada savršena i elegantna, poslužba najsolidnija, cene najumerenije. - Ilustrovani cenik besplatno.